



**LAUREA**  
AMMATTIKORKEAKOULU

*Uuden edellä*

# Selvitys tietojen vaihdosta ammatti- rikollisuuden torjumiseksi kaupan alalla

---

Lindén, Lari

2011 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu  
Leppävaara

## **Selvitys tietojen vaihdosta ammattirikollisuuden torjumiseksi kaupan alalla**

Lari Lindén  
Turvallisuusalan koulutusohjelma  
Opinnäytetyö  
Toukokuu, 2011

## Sisältö

1	Johdanto.....	7
2	Opinnäytetyön tausta .....	8
2.1	Työn tarkoitus ja rakenne .....	9
2.2	Keskeiset käsitteet.....	10
2.3	Työmenetelmät.....	11
2.3.1	Tiedonkeruumenetelmät.....	11
2.3.2	Analysointimenetelmä.....	12
2.4	Työn toteutus .....	13
2.5	Työn teoreettinen viitekehys .....	14
3	Kaupan alaan kohdistuva rikollisuus .....	15
4	Rajat ylittävä varkausrikollisuus Suomessa.....	18
4.1	Tapaus Varivotski.....	20
4.2	Rikostorjuntaprojekti KOPPI.....	21
4.3	Yhteistyön ja tiedon vaihdon merkitys rikostorjunnassa .....	21
5	Rikostorjuntaa tukevia toimintaohjelmia.....	22
6	Lainsäädännön ja nykykäytännön tarkastelu .....	24
7	Asiantuntijakeskustelut .....	27
8	Kyselyn tulokset .....	27
9	Pohdintaa.....	34
10	Johtopäätökset ja työn arviointi .....	35
	Lähteet .....	38
	Kuviot .....	40
	Liitteet.....	41

Lari Lindén

Selvitys tietojen vaihdosta ammattirikollisuuden torjumiseksi kaupan alalla

Vuosi 2011 Sivumäärä 45

---

Varkausrikokset ovat merkittävä ongelma kaupan alalla. Näistä rikoksista aiheutuu kaupalle suuret taloudelliset menetykset, tutkimusten mukaan jopa yli 450 M€ vuosittain. Kauppaan kohdistuneet varkausrikokset ovat viime vuosien aikana huomattavasti lisääntyneet. Yhä suurempi osuus varkausrikoksista on ammattivarkaiden tekemiä. Rajat ylittävä ulkomailta johdettu niin sanottu ”hit-and-run”-rikollisuus muodostaa jo merkittävän osan kaupan ulkoisesta hävikistä, ja on ilmiö joka usean eri asiantuntijalähteen mukaan jatkaa voimakkaasta kasvuaan lähitulevaisuudessa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, voitaisiinko kaupan alan toimijoiden kesken vaihtaa tietoja niihin kohdistuneista ammattimaisesti toteutettuihin varkaus- ja petosrikoksiin liittyen. Tavoitteena olisi muun muassa jakaa järjestelmällisesti varkauksia tekevästä henkilöstä otettuja valvontakamerakuvia muihin kauppaliikkeisiin tekijöiden tunnistamiseksi, ja näin ollen vaikeuttaa näiden harjoittamaa rikollista toimintaa. Lisäksi selvitettiin lisääkö tietojen vaihto ammattivarkaiden kiinnijäämisriskiä. Selvitystyö tehtiin haastattelemalla kolmea kaupan alalla toimivaa turvallisuusasiantuntijaa sekä tietosuojavaltuutettua. Tietoa kerättiin myös kyselyn avulla, joka suunnattiin kaupan alan turvallisuusjohtotehtävissä toimiville henkilöille. Lisäksi tarkasteltiin aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä sekä media- ja asiakirjalähteitä, joiden avulla koostettiin selvitystyössä käytetty tausta-aineisto.

Selvitystyön perusteella tehtiin johtopäätöksiä tietojen vaihdon edellytyksistä ja tarpeesta kaupan alan toimijoiden kesken. Tietosuojalautakunta voi Henkilötietolain 43§ nojalla myöntää poikkeusluvan, joka mahdollistaisi edellä kuvatun toiminnan. Haastatteluiden ja kyselyn avulla saatujen tulosten perusteella tarve ja halu perustaa kaupalle henkilörekisterijärjestelmä ammattirikollisuuden torjumiseksi on suuri. Valtiovallan ja viranomaisten näkemys asiaan on myönteinen. Asiakirjalähteiden mukaan viranomaisten ja elinkeinoelämän välistä tietojen vaihtoa tulisi lisätä ja kehittää, ja rikoksia tulisi aktiivisesti torjua yhteistyössä.

Asiasanat rikostorjunta, ammattirikollisuus, kaupan ala

Lari Lindén

Preventing professionally executed thefts in the retail market by exchange of information

Year	2011	Pages	45
------	------	-------	----

---

Theft offenses are a major problem in the field of trade. Studies have shown that these offenses caused great economic losses, up to over 450 M€ annually. Theft crimes against the retail environment have increased significantly in recent years. A growing proportion of theft crimes are made by professional thieves. Cross-border, foreign managed, so-called “hit-and-run” crimes have already formed a significant part of the external losses in the trade market. This phenomenon will, according to several expert sources, continue to grow strongly in the near future.

The objective of this thesis was to explore whether it would be possible to exchange information between various operators in the field of trade, regarding professionally executed theft and fraud related crimes. The goal would be to distribute images from surveillance cameras between commercial establishments. The material contains pictures of persons conducting systematic theft. The aim would be to identify them, and thus impair their engagement in illegal activities. It was also explored whether the exchange of information would add the risk for professional thieves being caught. The study was conducted by interviewing three security experts and expanded with information received from the data protection supervisor. Information was also collected from a survey, which was directed to the security management personnel. Relevant legislation, as well as media and documentary sources were examined, to enable the consolidation of the back ground material used in this study.

Based on the investigation, conclusions were drawn that there is a need for exchange of information between the players in the field of trade. The Data Protection Board may, based on the Personal Data Act § 43, grant an exemption that would enable the described procedure. On the basis of the interviews and the survey results there is a need and willingness to establish a database system to prevent professional crime. Government and relevant authorities have a positive vision towards the co-operation. According to documentary sources, there should be an expanded and developed exchange of information between the authorities and the retail market, and crimes should actively be fought in co-operation between the parties.

Keywords crime prevention, professional crime, retail market

Lari Lindén

En utredning över informationsbyte för att hindra professionell kriminalitet inom detaljhandeln

År 2011 Sidor 45

---

Stölder är ett stort problem inom detaljhandeln. Stölderna orsakar detaljhandeln betydande ekonomiska förluster, enligt undersökningar över 450 M€ årligen. Under de senaste åren har stölderna som riktar sig mot detaljhandeln ökat avsevärt. En allt större andel av stölderna görs av professionella tjuvar. Den så kallade hit-and-run kriminaliteten som styrs och förverkligas över landets gränser utgör en betydande andel av detaljhandelns förluster. Detta är ett fenomen som enligt flera sakkunniga och olika källor fortsätter att växa kraftigt.

Detta slutarbete gjordes för att utreda om man kunde byta information mellan olika aktörer inom detaljhandeln gällande professionellt genomförda stölder och bedrägeri. Målsättningen är att man i framtiden systematiskt kunde distribuera bilder tagna via övervakningskameror för att identifiera dem som begått brott och således försvåra deras brottsliga verksamhet. Dessutom utreddes om detta informationsbyte ökar risken för att dessa professionella brottslingar blir fast. Utredningen gjordes genom att intervjua tre experter inom säkerhetsbranschen samt dataombudsmannen. Information samlades även via en enkät, som riktades till personer som verkar i ledande ställning i säkerhetsfrågor inom detaljhandeln. Bakgrundsinformationen i detta utredningsarbete baserar sig även på lagstiftning samt källor från media och dokumentation.

På basis av utredningen drogs slutsatser om förutsättningar för och behov av informationsbytet mellan olika aktörer inom detaljhandeln. Dataombudsnämnden kan bevilja undantagstillstånd baserat på personuppgiftslagen 43§, som kunde möjliggöra den modell som beskrivits ovan. Resultaten från intervjuerna och enkäten ger att behovet och viljan är stor att grunda ett personregister inom detaljhandeln för att förhindra professionell kriminalitet. Statsmakten och myndigheterna har en positiv syn på saken. Enligt dokumentkällor torde informationsutbytet ökas och utvecklas mellan myndigheterna och näringslivet. Brottslighet bör aktivt bekämpas, i samarbete mellan olika aktörer.

Nyckelord brottsbekämpning, professionell kriminalitet, detaljhandel

## 1 Johdanto

Kaupan alaan kohdistuneet rikokset ovat lisääntyneet huomattavasti viime vuosien aikana. Erityisesti varkaus- ja petosrikosten määrät ovat lisääntyneet. Näistä koituu kaupan alalle merkittävät taloudelliset menetykset. Tämän lisäksi kauppa käyttää suuria summia vuosittain rikosten ennalta ehkäisemiseksi.

Suomen Kaupan liiton vuonna 2009 tekemän valtakunnallisen hävikkibarometrin mukaan vähittäiskaupan hävikki Suomessa on 2,1 % liikevaihdosta. Suurin osa Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan jäsenistä vastasi barometrin kyselyyn edustamiensa yritysten osalta ja kyselyssä oli mukana tuhansia kauppapaikkoja. Luotettavia lukuja pystyttiin laskemaan, koska vastaajien määrä oli niin suuri. Lähes kaikki vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että etenkin rikollisen hävikin määrä on kasvussa. Vastauksien perusteella keskeiseksi hävikin kasvuun vaikuttavaksi tekijäksi löytyi ulkopuolisten, toisin sanoen asiakkaiden tai ammattirikollisten tekemät varkaudet. (Suomen Kaupan liitto 2010.) Uusitalo (2011) kertoo, että tunnistamattoman hävikin osuus on noin 1,2 % liikevaihdosta, joka vastaa vuoden 2008 arvolisäverollisen myynnin mukaan 477 M€. The Global Retail Theft Barometer tekemän kansainvälisen tutkimuksen (2008) mukaan vähittäiskaupan rikollinen hävikki Suomessa oli 1,12 % liikevaihdosta, joka tarkoittaa myyntiin (2008) verrattuna lähes 450 M€ tappiota kaupalle. (Suomen Kaupan liitto 2010.)

Keskusrikospoliisin tilastojen mukaan yhä suurempi osuus kauppaliikkeisiin toteutetuista varkauksista ovat ammattimaisia piirteitä omaavia, usein ulkomaalaisten tekemiä rikoksia. Kyse on hyvin organisoituneista rikollisryhmistä, jotka toteuttavat rikoksia järjestelmällisesti ja johdetusti. Taustalla on usein tilaus, jonka mukaan anastettavat tuotteet valikoituvat. Rikokset koostuvat useista eri vaiheista; kohteiden ennakkotiedustelusta, teon suunnittelusta, varkauksien toteutuksesta sekä tehokkaista logistisista ketjuista ja myyntikanavien monipuolisesta hyödyntämisestä, joiden avulla tuotteet muunnetaan rahaksi. Rikollisryhmän jäsenten saapuminen Suomeen, tehtävien suorittaminen ja maasta poistuminen tapahtuu yleensä noin yhdestä kahteen viikon aikana. Tällä tavalla kiinnijäämisen riski on merkittävästi pienempi, koska niin kauppaliikkeet kuin viranomaisetkin tarvitsevat aikaa tapausten selvittämiseen. (Keskusrikospoliisi 2010.)

Kansalliset toimintaohjelmat ja -strategiat sekä kauppoihin kohdistuvaa rikollisuutta tutkineiden työryhmien loppuraportit suosittelevat toimenpiteitä rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi. Konkreettisia toimenpiteitä ja uusia menetelmiä on otettu käyttöön vain vähän. Osa toimenpidesuosituksista, kuten esimerkiksi lähestymiskielto kauppaliikkeisiin, ei ole toteutettavissa voimassa olevien lakien puitteissa. Kaupan alaan kohdistuva rikollisuus on merkittävä kansantaloudellinen ongelma, jonka torjumiseksi tarvitaan aktiivisia toimenpiteitä ja uusia keinoja.

Tämä opinnäytetyö pureutuu edellä kuvattuun ongelmaan ja pyrkii selvittämään, voitaisiinko kaupan alalla ottaa käyttöön tietojen vaihtoon perustuva työmenetelmä, jonka avulla kuvatus ongelman kasvukehitykseen voitaisiin vaikuttaa vähentävästi. Menetelmä perustuisi kaupan alan toimijoiden väliseen aktiiviseen ja nopeaan tiedonvaihtoon, joka olisi paitsi heidän etujen niin myös tahtotilan mukainen. Tämä opinnäytetyö selvittää tietojen vaihdon mahdollisuutta kaupan alan toimijoiden kesken, josta myös kaupan alan turvallisuudesta vastaavien henkilöiden kesken on paljon puhuttu.

Tavoitteena siis olisi, että tarkoin rajatun käyttäjäryhmän kesken voitaisiin vaihtaa tietoa ja valvontakameroiden kuvia ammattimaisesti toteutetuista myymälävarkauksista sekä petoksista. Tietojen vaihto tapahtuisi esimerkiksi verkkopohjaisen sovelluksen kautta. Tämä muodostaisi henkilörekisterin ja näin ollen kyseisessä toiminnassa ja tietojen käsittelyssä tulisi noudattaa mitä Henkilötietolaissa säädetään. Vastaavia rikostorjuntaan tarkoitettuja henkilörekisterijärjestelmiä on Suomessa käytössä kahdella toimialalla, eikä näin ollen ole poissuljettua, että kaupan alalle voitaisiin perustaa omansa.

## 2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyö on selvitystyö, eräänlainen toimintatutkimus, jonka tavoitteena on siis selvittää tietojen vaihdon mahdollisuutta kaupan alalla, alaan kohdistuneeseen ammattimaisesti toteutettuihin varkaus- ja petosrikoksiin liittyen. Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti (2009, 38) mainitsevat, että toimintatutkimus painottuu niin tutkimuksellisen tiedon tuottamiseen kuin käytännön muutoksen aikaansaamiseen. Toimintatutkimus on Ojasalon ym. (2009, 58-59) mukaan osallistuvaa tutkimusta, jolla pyritään ratkaisemaan käytännön ongelmia ja saamaan aikaan muutosta. Kuula (1999, 218) korostaa sitä, että toimintatutkimus suuntautuu käytäntöön ja se on ongelmakeskeistä. Ojasalo ym. (2009, 58) tarkentavat, että toimintatutkimuksella pyritään etsimään ratkaisuja käytännön ongelmiin, jotka voivat olla esimerkiksi teknisiä, sosiaalisia, eettisiä tai ammatillisia ja samalla luoda uutta tietoa ja ymmärrystä ilmiöstä. Toimintatutkimuksen prosessi on siis kiteytetysti se, että tuotetaan tietoa käytännön kehittämiseksi.

Opinnäytetyöllä ei ole suoranaista tilaajaa vaan aihe on valittu tekijän omista ammatillisista lähtökohdista, jotka ovat vahvasti myymäläturvallisuuden ja hävikintorjunnan parissa. Yli kymmenen vuoden työkokemus vartioimisliikkeen palveluksessa, toimiminen useissa kaupan toimeksiannoissa sekä useat turvallisuusalan tutkinnot tuovat tekijälle syvällisen ymmärryksen selvittettävään aiheeseen nähden. Valitusta aihealueesta ei korkeakoulujen yhteisestä tietokannasta tarkasteltuna ole tehty tutkimuksia. Selvitystyöstä eniten hyötyvä taho, Suomen Kaupan liitto ja tarkemmin ottaen Kaupan liiton turvallisuusvaliokunta ilmaisi kiinnostuksensa aihevalintaa kohtaan ja toimivat ikään kuin työn kummina. Turvallisuusvaliokunnan jäsenet



ovat maamme suurimpien kauppaliikeketjujen kokenutta turvallisuusjohtoa ja edustavat alansa huippuosaamista. Työ osoitetaan heille.

## 2.1 Työn tarkoitus ja rakenne

Työ keskittyy selvittämään käytännön tarvetta tietojen vaihdolle kaupan alan toimijoiden ja viranomaisten kesken ammattirikollisuuteen liittyen. Tietojen vaihdon mahdollistavien lainopillisten kysymysten tarkastelu on tärkeä osa selvitystyötä. Hankkeen lähtökohta oli etsiä vastauksia kahteen alla olevaan kysymykseen:

- 1) Voidaanko kauppaliikkeiden välinen tiedonvaihto toteuttaa rikosten torjumiseksi?
- 2) Onko jaetun tiedon avulla mahdollista ehkäistä rikoksia ja lisätä kiinnijäämisriskiä?

Opinnäytetyön sisältö muodostuu neljästä pääteemasta, joissa jokaisessa käsitellään tämän kehittämishankkeen kannalta merkityksellisiä asioita ja ilmiöitä. Jokainen teema muodostaa itsenäisen kokonaisuuden, mutta nivoutuvat lopuksi tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi johtopäätöksiin. Pääteemat ovat kaupan alaan kohdistuva rikollisuus tietyin rajauksin, rajat ylittävä rikollisuus ilmiönä, kansalliset toimenpideohjelmat sekä tietojen vaihdon merkitys rikostorjunnassa.

Kaupan alaan kohdistuvaa rikollisuutta käsittelevän luvun tarkoituksena on rajata työtä sekä luoda lukijalle käsitys kaupan alalla vallitsevan ongelman laajuudesta. Lukuun on lisäksi tuotu kriminologian teoreettinen viitekehys, siltä osin kun se palvelee opinnäytettä. Rajat ylittävä rikollisuus on yksi merkittävimmistä uusista uhkista, joka vaarantavat kaupan alan liiketoiminnan häiriöttömyyttä. Aihetta käsitellään omassa luvussa monipuolisesti sekä yksityiskohteisesti. Alaluvussa on kuvailtu erään ulkomaalaisen ammattivarkaan tapausta asiakirjoista koostetun tarinan muodossa. Tarinalla halutaan antaa lukijalle entistä syvällisempi ymmärrys siitä, mistä rajat ylittävässä rikollisuudessa on kyse, ja mitkä ovat aiheutuneiden vahinkojen mittasuhteet jo pelkästään yhden miehen aikaansaamana. Vastapainoksi toisessa alaluvussa esitellään viranomaisten rikostorjuntaprojekti, jonka tulokset rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa olivat lupaavia. Kyseisessä alaluvussa havainnollistetaan tietojen vaihdon korostunutta merkitystä, joka on myös tämän hankkeen keskeisiä kysymyksiä.

Kansallisia toimenpideohjelmiä käsittelevän luvun tarkoitus osana kokonaisuutta on selventää lukijalle valtionjohdon tahtotila torjua rikollisuutta ja sen seurauksia. Toimenpideohjelmien kuvausten tarkoitus on osoittaa lukijalle, että työn tavoitteet ja menetelmät ovat linjassa poliittisten päätösten kanssa. Neljännessä teemakokonaisuudessa tarkastellaan tämän kehittämishankkeen kannalta keskeistä lainsäädännöllistä taustaa. Luvussa esitellään kaksi käytös-

sä olevaa rikostorjuntaperusteista rekisteriä, jotka ovat perustettuja samankaltaisista lähtökohdista kuin nyt esiselvityksessä oleva vastaava henkilörekisteri kaupan alalle.

## 2.2 Keskeiset käsitteet

Käytettävien käsitteiden määrittäminen on tärkeää. Hirsjärvi ym. (2009, 147) kehottavat rakentamaan työn aina käsitteellisten ratkaisujen ja merkitystulkintojen varaan. Hirsjärvi ym. (2009, 152) toteavat, että käsitteiden määrittelemine on tärkeää, koska sillä sekä rajataan että täsmennetään työssä käytettäviä käsitteitä ja niille annetaan merkitys.

**Ammattirikollisuus** on käsite, jolle ei työn taustaselvitystä tehdessä löytynyt tarkkaa määritelmää. Järjestäytyneelle rikollisuudelle on useita määritelmiä, mutta ne eivät vastaa tässä selvitystyössä tarkoitettua ammattirikollisuuden käsitettä. Selvitystyössä ammattirikollisuudella tarkoitetaan rikollisuutta, jossa rikoksenteelijät tekevät rikoksia taloudellisen hyödyn saamiseksi, muttei niinkään elämäntapana, jossa rikoksia tehtäisiin esimerkiksi toimeentulon tai rikosten tekemisen tuoman jännityksen vuoksi.

**Kaupan ala** on yksi tärkeimmistä toimialoista Suomessa. Kaupan ala työllistää yli 310 000 henkilöä ja muodostaa yli kymmenesosan Suomen bruttokansantuotteesta. Kaupan alan merkitys on kasvanut oleellisesti teollisuusyhteiskunnan muuttuessa palveluyhteiskunnaksi. Kaupan ala jakautuu vähittäis- ja tukkukauppaan sekä tuotevalikoiman puolesta päivittäistavaraan, erikoistavaraan ja tekniseen kauppaan. (Suomen Kaupan liitto 2010.)

**Rikostorjunta** on suojautumista ja varautumista rikosten varalta, jotta niiltä voidaan välttyä tai rajoittaa niiden aiheuttamaa vahinkoa. Poliisin mukaan rikostorjunta-käsitteellä tarkoitetaan rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista ja syyteharkintaan saattamista. (Poliisi 2011.) Rikosentorjuntaneuvoston mukaan kaikki toimet, jotka ehkäisevät rikoksia ovat rikostorjuntaa. (Rikosentorjuntaneuvosto 2011.)

**Tietojen vaihto** voidaan ymmärtää monin eri tavoin. Tässä selvitystyössä tietojen vaihdolla on kuitenkin tarkoin rajattu merkityksensä. Käsitteellä tarkoitetaan tietojen jakamista hyvin rajatun yhteisön kesken. Yhteisön jokainen osapuoli osallistuu tietojen jakamiseen ja vastaanottamiseen. Tarkoituksena on jakaa tietoja spesifiin aihealueen liittyvistä asioista organisaatioilta toiselle, jopa lähes reaaliaikaisesti. Kyse ei kuitenkaan ole aktiivisesta tai vuorovaihteisesta viestinnästä, vaan tietojen luovuttamisesta omalta organisaatiolta yhteiskäyttöön.

## 2.3 Työmenetelmät

Työmenetelmäkuvauksella välittää lukijalle hankkeen tiedonhankinnan keinot ja vaiheet, valintojen perustelut sekä aineiston analyysin tekniikat, toisin sanoen mitä tehtiin ja miten. (Hirsjärvi ym. 2009, 261.)

### 2.3.1 Tiedonkeruumenetelmät

**Haastattelu** on Hirsjärven ym. (2009, 204) mukaan ainutlaatuinen tiedonkeruumenetelmä, koska siinä ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tietolähteen kanssa. Haastattelun etuja menetelmänä voidaan pitää sen joustavuutta ja säädeltävyyttä haastateltavan ja tämän vastausten mukaan. Haastattelu on menetelmänä hyvä, kun halutaan selvittää saatuja vastauksia ja syventää niistä saatuja tietoja. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.) Hirsjärvi ym. (2009, 207-208) esittelevät kolme haastattelutyyppeä, joilla jokaisella on aikansa ja paikkansa. Nämä ovat strukturoitu, eli lomakehaastattelu, teemahaastattelu sekä avoin haastattelu. Lomakehaastattelu tehdään ennakkoon laadittua kyselylomaketta kurinalaisesti noudattaen niin kysymysten muodon kuin esittämisyjärjestyksenkin osalta. Teemahaastattelu perustuu siihen, että haastattelun aihepiiri on haastateltavan tiedossa, mutta kysymysten muoto ja järjestys eivät. Avoin haastattelu on kaikista haastattelun muodoista lähimpänä keskustelua, mutta tilanteen ohjailu jää haastattelijalle. (Hirsjärvi ym. 2009, 209.)

**Kysely** on tapa kerätä aineistoa. Hirsjärven ym. (2009, 195) mukaan kyselyn etuna pidetään yleensä sitä, että sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Kysely on tehokas tiedonkeruu tapa, mahdollistaen useiden kysymysten esittämisen suurelle joukolle vastaajia. Kyselyn haittoina Hirsjärvi ym. (2009, 195) mainitsevat muun muassa sen, että menetelmässä on mahdotonta varmistaa vastaajien rehellisyyttä, perehtyneisyyttä asiaan tai sitä miten nämä ovat ymmärtäneet kysymykset. Tärkeää kyselyn onnistumisen kannalta on Hirsjärven ym. (2009, 202 ja 204) mukaan hyvin laaditut kysymykset ja lomakkeen selkeys. Aineisto voidaan kerätä joko posti- ja verkkokyselynä tai kontrolloituna kyselynä. Posti- ja verkkokyselyssä kyselylomake lähetetään vastaajille saatekirjeen kera kun taas kontrolloidussa kyselyssä lomakkeet jaetaan ja vastaanotetaan henkilökohtaisesti, ja samalla vastaajille kerrotaan kyselyn tarkoituksesta ja sen sisällöstä. (Hirsjärvi ym. 2009, 196-197.) Kysely voi koostua avoimista ja monivalintakysymyksistä sekä asteikkoihin perustuvista väittämistä. Avoimet kysymykset sallivat vapaan vastauksen, monivalintakysymyksissä on esitetty valmiita vastausvaihtoehtoja joista vastaajan tulee valita ja väittämässä vastaaja valitsee vaihtoehdon sen perusteella miten voimakkaasti hän on samaa tai eri mieltä väittämän kanssa. (Hirsjärvi ym. 2009, 198-200.)

Selvitystyössä käytettiin tiedonhankintaan avointa haastattelua. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, joista kuvaavampi käsite on asiantuntijakeskustelu, niiden ollessa hyvin vapaamuotoisia. Asiantuntijakeskusteluiden anti oli koko opinnäytetyön kannalta mitä parhain. Asiantuntijat kertoivat näkemyksiään ja tiedossaan olevia faktoja aiheeseen liittyen avoimesti. Lisäksi heidän kiinnostus aiheeseen ja halu avustaa kehittämishankkeessa oli vilpittöntä. Asiantuntijakeskustelut käytiin kolmen henkilön kanssa. Jokainen heistä toimii suuren päivittäistavarakauppa-alan turvallisuusjohtotehtävissä.

Asiantuntijakeskusteluiden tarkoitus oli muun muassa kartoittaa kaupan alaan kohdistuvan varkausrikollisuuden nykytilaa ja hävikintorjuntatyön ongelmakohtia käytännön työssä. Käydyt keskustelut vahvistivat ennako-olettamuksia ja vaikuttivat hankkeen näkökulman valintaan. Lisäksi ne ohjasivat kyselyn kysymysten laatimista ja niiden asettelua.

Toisena tiedonhankinta menetelmänä käytettiin kyselyä. Kyselyn avulla osin tarkennettiin ja toisaalta laajennettiin tausta-aineistoa. Kysely suunnattiin tarkoin valitulle kohderyhmälle, joka niin ikään koostui kaupan alalla toimivista turvallisuusasiantuntijoista. Kyselyn avulla haettiin sekä tukea että vastapainoa avoimille haastatteluille, kyselyn ollessa haastatteluun muodollisempi tiedonkeruumenetelmä. Kysely tehtiin verkkokyselynä siten, että lomake lähetettiin vastaajille sähköpostitse saatekirjeen kera. Vastaajat myös palauttivat lomakkeen sähköisesti. Kysely koostui väittämistä, joihin vastattiin viisiportaisella asteikolla sen mukaan, kuinka samaa tai eri mieltä vastaaja oli esitettyyn väittämään. Viisiportainen asteikko antoi selvitystyön kannalta tarvittavaa ja riittävän tarkkaa tietoa. Kyselyä täydennettiin avoimilla kysymyksillä, jotka sallivat vastaajan ilmaista itseään omin sanoin.

### 2.3.2 Analysointimenetelmä

Selvitystyöhön koottu aineisto on analysoitu saatuja faktoja tarkastelemalla. Faktaluentaan perustuvan analyysin ytimenä on jatkuva, eri lähteiden kriittinen ristiinluenta (Alastalo & Åkerman 2010, 390). Faktaluennan kulmakivet analyysin onnistumisen kannalta ovat systemaattisuus ja läpinäkyvyys. Lukijalle tulee käydä selväksi ne perusteet, jolla hän voi tunnistaa aineistosta faktoja. Erityyppisiä ja eri lähteistä saatuja aineistoja arvioidaan keskenään. Käytetyistä lähteistä esille nousevat asiantilan kuvaukset ja ne kiteytyvät faktoiksi analyysissa, jossa lähteet laitetaan koettelemaan toisiaan. (Alastalo & Åkerman 2010, 390-391.)

Kyselyn tulokset otettiin aluksi manuaaliseen tarkasteluun, tulostamalla vastaajilta saadut kyselylomakkeet, joihin tehtiin merkintöjä silmäilyn perusteella. Väittämien vastauksista luotiin Excel- taulukko analysointia helpottamaan. Väittämistä laskettiin keskiarvo ja selvitetttiin moodi taulukkolaskentaohjelman avulla. Kyselyn kaikkia vastauksia vertailtiin keskenään siten, että eri kauppaliiketoimintojen edustajilta saatujen vastausten välisiä eroja ja yhteneväi-

syyksiä selvitettiin. Lisäksi jokaista avointa vastausta pohdittiin syvällisesti. Niistä saatu vastaajien kokemuksiin ja asiantuntijuuteen perustuva tietoa koostettiin palapelin tavoin ja hyödynnettiin kyselyn johtopäätösten tekemisessä. Vastausaineistoa luokiteltiin tiettyjen kysymysten osalta. Tällä tavoin tehtiin havaintoja erinäisistä asioista, jotka toistuivat useissa vastauksissa. Nämä eivät olisi tulleet yhtä helposti esiin ilman selkeää luokittelua. Lopuksi etsittiin selittävä tekijä mahdollisimman monelle vastaukselle muusta aineistosta, muun muassa poliisin tilastoista.

## 2.4 Työn toteutus

Selvitystyö on toteutettu siten, että ensin käytiin asiantuntijakeskusteluita usean Suomen Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan jäsenen kanssa, jonka avulla kartoitettiin varkausrikosten muodostama ongelma kaupan alalla. Ulkomaalaisten varasryhmien toiminta Suomessa tuli esiin kaikissa asiantuntijakeskusteluissa ja oli vahvasti esillä myös mediassa opinnäytetyötä tehdessä, joten ilmiön seuranta tiedotusvälineistä oli lähes päivittäistä. Koska rajat ylittävä rikollisuus vaikutti asiantuntijakeskusteluiden perusteella olevan suurin yksittäinen rikostorjunnallinen haaste kaupan alalla, päätettiin ilmiö ottaa opinnäytetyössä lähempään tarkasteluun. Medialähteitä ei ole hankkeeseen käytetty kuin muutamia. Median kriittinen tarkastelu aiheeseen liittyen on kuitenkin ohjannut hankkeessa eteenpäin. Myös viranomaiset, aina sisäministeri Anne Holmlundista lähtien, on ottanut julkisesti kantaa ulkomaalaisten varasryhmien muodostamaan haasteeseen. Tämä on ollut selvitystyön ajankohtaisuuden ja tarpeellisuuden kannalta myönteinen asia.

Selvitystyötä varten on kerätty aineistoa kansallisista, turvallisuutta edistävien toimintaohjelmien raporteista, tarkemmin ottaen niiden tavoitteista ja toimenpiteistä, joita niissä on esitetty. Poliisin tilastoja on käytetty taustatyöhön ja niiden avulla on faktisesti osoitettu tarkasteltavan aiheen muodostaman ongelman laajuutta käytännössä. Keskusrikospoliisin koostamat tilannekuvaraportit ovat olleet työn kannalta yksi tärkeimmistä tietolähteistä. Lisäksi on tarkasteltu voimassa olevaa lainsäädäntöä selvitystyön aiheeseen peilaten. Keskeisin laki selvitystyön kannalta on ollut Henkilötietolaki (1999/523), jonka soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä haastateltiin tietosuojavaltuutettua.

Selvitystyön johtopäätösten kannalta tärkein käytetty menetelmä tiedonhankinnalle oli kysely, joka siis suunnattiin tarkkaan valikoidulle kohderyhmälle. Otannan muodostivat kaupan alan turvallisuuden asiantuntijat, jotka edustavat kaikkia suuria maassamme toimivia kauppa- ja liikeketjuja. Kirjallisuuslähteitä on käytetty vain vähän, lähinnä opinnäytetyön tekemiseen ja kriminologiaan liittyvän teoreettisen viitekehyksen luomiseen. Tämä siksi, että työn luonne ja kohde eivät avaudu kirjallisuutta tarkastelemalla. Kuviossa 1 on kuvattu opinnäytetyön prosessi kokonaisuudessaan.



Kuvio 1: Opinnäytetyön prosessikuvaus

## 2.5 Työn teoreettinen viitekehys

Selvitystyön lähtökohta on vahvasti rikostorjuntapainotteinen. Näin ollen työn teoreettinen viitekehys ammennetaan kriminologiasta, eli tieteenalasta, joka tutkii rikollisuutta ja rikollista käyttäytymistä. Kriminologian oppeihin kuuluu käsite rikosten tilannetorjunta, jossa on kyse tiettyjä rikostyyppejä vastaan suunnatuista toimista. Tilannetorjunta soveltuu muun muassa omaisuusrikoksiin, kuten myymälävarkausiin. (Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 1998, 71.)

Tilannetorjuntatoimet jakautuvat kolmeen pääluokkaan:

- rikoksentekoa vaikeuttavat toimet
- rikoksenteon riskejä lisäävät toimet
- rikoksesta saatavaa hyötyä vähentävät toimet

(Clarke 1992, Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen 1998, 71 mukaan).

Sosiologinen rikollisuusteoria korostaa rikollisuustilaisuuksien merkitystä rikosten toteutumisessa. Teorian mukaan lähes jokainen ihminen on valmis tekemään rikoksen, mikäli erittäin hyvä tilaisuus osuu kohdalle. Näin ollen rikollisten ja ei-rikollisten välillä ei olisi mitään muuta oleellista eroa kuin kiinnijääminen. (Laine 2007, 196.) Mikäli kiinnijäämisriskin ja rangaistuksen todennäköisyys on suuri, saattaa suurin osa rikoksentekijöistä jättää teon tekemättä. (Laine 2007, 195.) Kiinnijäämisriskin ja rangaistuksen todennäköisyyttä tarkasteltaessa ovat poliisin toiminta ja yleisön ilmoitusalttius rikoksista keskeisinä tekijöinä näiden vaikuttavuuteen. On kuitenkin huomioitava, että rikolliset eivät usein tiedä kiinnijäämisriskin suuruutta, esimerkiksi sitä, että poliisi on tehostanut toimintaansa, eikä ennalta ehkäisevää vaikutusta näin ollen ole. (Laine 2007, 195.) Keskeistä siis on tehdä rikostorjuntatoiminnasta tiettävää.

Rikosten tilannetorjunnan keinovalikoimat ovat moninaisemmat kuin perinteisen rikosoikeudellinen ajatusmalli, jossa pyritään vaikuttamaan rangaistusten avulla. Tilannetorjunnan menetelmät keskittyvät usein rikostilaisuuksien vähentämiseen. (Laine 2007, 196.) Tilannetorjuntastrategiat lähtevät liikkeelle siitä kriminologisesta tosiasiaa, että rikostilaisuuksien määrällä ja rikoksilla on selvä ja kiistaton yhteys (Laine 2007, 196). Rikosten tilannetorjuntajajatus on uhrikeskeinen; tavoite on vaikuttaa uhrin käytökseen ja ominaisuuksiin rikoksen uhriksi joutumisen välttämiseksi. Uhrilla ei tarkoiteta pelkästään yksityistä henkilöä, vaan myös yritystä, kuntaa ja vastaavia. (Laine 2007, 196.)

### 3 Kaupan alaan kohdistuva rikollisuus

Tässä opinnäytetyössä käsitellään kaupan alaa kokonaisvaltaisesti toimialasta riippumatta. Kaupan alaan kohdistuvaa rikollisuutta tarkastellaan sellaisten Rikoslaki (1889/39) rikosten osalta, jotka tuottavat tekijälle taloudellista hyötyä. Näin ollen pelkästään henkilöstöön tai kiinteään omaisuuteen kohdistuvat rikokset ovat jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Tarkastelun painopiste on vahvasti ammattirikollisuudessa, joka usein on ulkomailta johdettua ja sieltä maahamme suuntautuvaa toimintaa. Seuraavaksi käsitellään kaupan alaan kohdistuvia rikoksia sekä rikostorjunnan teoreettista lähtökohtaa.

**Varkaus** (Rikoslaki 1889/39, 28 luku 1§) on yleisnimitys rikokselle, jossa joku anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta. **Törkeä varkaus** (1889/39, 28 luku 2§) tulee kyseeseen, mikäli varastetun omaisuuden arvo on merkittävä tai jos rikoksen uhrille koituu erityisen tuntuva vahinko. Teko on törkeä myös mikäli rikoksen uhrin hädänalaista tai avutonta tilaa käytetään hyväksi, jos tekoon varustaudutaan ampuma-aseella, räjähteillä tai muilla vaarallisilla esineillä tai jos murtaudutaan asuttuun asuntoon. **Näpistys** (Rikoslaki 1889/39, 28 luku 3§) on varkausrikoksen lievä muoto ja teon tunnusmerkistö täyttyy, mikäli anastetun omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat ovat kokonaisuutena arvostellen vähäisiä.

Kauppaliiikkeisiin kohdistuneiden varkausrikosten määrä on merkittävästi lisääntynyt viime vuosien aikana, vuoden 2006 reilusta 45 000 tapauksesta vuoden 2010 yli 53 000 tapaukseen. Myymälävarkauksissa on kaupan tietojen mukaan tekijöitä useista eri ryhmistä. Mukana on ensikertalaisia, tilaisuuden tullen anastavia, päihde- ja muita ongelmaisia, hädänalaisia, huumeidenkäyttäjiä sekä ammattimaisesti varastavia henkilöitä ja ryhmiä. Ensikertalaisten joukossa erottuvat nuoret henkilöt, ja tilaisuuden tullen varastavat myös varakkaat (Keskusrikospoliisi 2009). Kuviossa 2 kuvataan kauppoihin kohdistuneet varkauudet, näpistykset sekä niiden yritykset vuosina 2006 - 2010 poliisin tilastoihin perustuen.

Ulkomaalaisten osuus kaikista tehdyistä varkausrikoksista on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin rikosten kokonaismäärä. (J. Liukku, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2010) Keskusrikospoliisin mukaan merkittävä osa myymälävarkauksista on nykyisin laajamittaista ja suunnitelmallista sarjarikollisuutta. Eniten näpistyksiä tekevät kuitenkin syrjäytyneet suomalaisrikolliset. (Keskusrikospoliisi 2010.) Keskusrikospoliisin tilannekuvakatsauksessa on mainittu, että myymälävarkaudet ovat kaupan alalla suuri ongelma, koska myymälöissä on paljon haluttua omaisuutta, valvonta on paikoin heikkoa ja motivoituneita tekijöitä on runsaasti. (Keskusrikospoliisi 2009.)



Kuvio 2: Kauppoihin kohdistuneet varkausrikokset vuosina 2006 - 2010 (Polstat 2011)

Ammattirikollisten käyttämä taktiikka on tehdä suuri määrä pieniä rikoksia, jotka harvoin ylittävät syyttämiskynnystä, mutta jotka muodostavat kokonaisuuden, jossa rikoshyödyt ovat merkittäviä. (Hietaniemi 2011.) Anastettavat tuotteet ovat usein suhteellisen kalliita sekä pienikokoisia, ja näin ollen helposti anastettavia. Tällaisia tuoteryhmiä ovat partahöyliä vaihtoterät, kosmetiikkatuotteet, korut ja kellot, arvostettujen tuotemerkkien vaatteet sekä pienelektroniikka ja tietotekniikka. Polttoaineet sekä alkoholi- ja tupakkatuotteet ovat niin ikään eniten varastettujen tuotteiden joukossa. (Keskusrikospoliisi 2010.)

Vuonna 2008 voimaan tulleen lakiuudistuksen myötä poliisin kirjoittamia sakkorangaistuksia ei muunneta vankeudeksi, vaikka sakkoja ei maksettaisikaan (Rikoslaki 1889/39, 2a 6§). Tämä on johtanut siihen, että myymälävarkaudet ovat lisääntyneet, eivätkä taparikolliset juurikaan joudu edesvastuuseen teoistaan, vaan jatkavat toimintaansa mistään piittaamatta. Korkeimman oikeuden päätöksessä / ennakkotapauksessa (2002:33) yksittäisiä näpistyksiä pidettiin kuitenkin varkauksina niiden suunnitelmallisuuden vuoksi.



Korkeimman oikeuden ennakkotapaus 2002:33:

*A anasti automatkan aikana 10 eri paikkakunnalla 16 myymälästä niiden aukioloaikana omaisuutta. Anastetun omaisuuden arvo oli eräiden anastusten kohdalla vähäinen. Ottaen huomioon, että kukin teko oli osa A:n ja hänen rikoskumppaninsa etukäteen tekemästä anastusten suorittamista koskevasta suunnitelmasta, mikään niistä ei ollut kokonaisuutena arvioiden vähäinen. (Ään.)*

**Murto** on rikos, jossa lukittuun tilaan tunkeudutaan rakenteita rikkomalla, yleensä taloudellista hyötyä tavoiteltaessa. Tekijä tuomitaan teosta vallitsevan oikeuskäytännön mukaisesti varkausrikoksesta. **Murtovälineen hallussapito** on Rikoslaisissa (1889/39, 28 luku 12a§) säädetty rangaistavaksi. Kauppaliikkeisiin kohdistuneet murtovarkaudet ovat selvästi vähentyneet 2000-luvun alkuun verrattuna, todennäköisesti siitä syystä, että liikkeiden rakenteellinen suojaus ja tekninen valvonta ovat kehittyneet ja yleistyneet. Määrällisesti liikemurtoja tehdään nykyisin yli 4000 kappaletta vuodessa, joka on noin 3 % luokkaa kaikista poliisille ilmoitetuista murroista. (Polstat 2010.) Kuviossa 3 kuvataan kauppaliikkeisiin kohdistuneet varkauudet ja niiden yritykset, jotka ovat tehty tiloihin murtautumalla.



Kuvio 3: Kauppaliikkeisiin kohdistuneet murtovarkaudet vuosina 2006 - 2010 (Polstat 2011)

**Petos** (Rikoslaki 1889/39, 36 luku 1§) on taloudellisen hyödyn hankkimista itselleen toista erehdyttämällä. **Maksuvälinepetos** (Rikoslaki 1889/39, 37 luku) käsittää muun muassa rahan väärentämisen (1§), väärennetyn rahan käyttöön (5§), sen hallussapitoon (6§) ja levitykseen (7§) liittyvät rikokset. Näiden rikosten määrä on keskusrikospoliisin mukaan tuntuvasti kasvanut. (Keskusrikospoliisi 2010.) Etenkin maksu- ja luottokortteihin liittyvät maksuvälinepetokset ovat yleisiä. Kaupan alaan ja muihin palvelualoihin kohdistuvassa petosrikollisuudessa ammatillisesti toimivien tekijöiden ja järjestäytyneen rikollisuuden merkitys on huomattava (Keskusrikospoliisi 2010).

**Ryöstö** (RL 31 luku) on rikos, jossa tekijä käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa ja anastaa toisen irtainta omaisuutta. Ryöstön yritys on rangaistava teko. (Rikoslaki) Pienten myymälöiden ja kioskien ryöstöt ovat saaneet suurta mediahuomiota osakseen. Niiden määrä on kuitenkin Tilastokeskuksen mukaan laskussa. Ryöstöjä ilmoitettiin tammi-syyskuussa 2010 yhteensä 1 200 kappaletta, mikä on 10 prosenttia edellisestä vuodesta vähemmän ja lisäksi määrä on 2000-luvun pienin. (Tilastokeskus 2011.) Alueellisia eroja kuitenkin on. Poliisin mukaan ainakin pääkaupunkiseudulla ja Oulussa ryöstöjen määrä on selvässä kasvussa.

Kaupan alalla hyödynnetään monipuolisesti kriminologian oppeja rikos- ja hävikintorjunnassa; kohdetta vaikeutetaan teknisen valvonnan ja rakenteellisen suojauksen keinoin, myymäläsuunnittelu ja tuotesijoittelu edistävät luonnollista ja työntekijöiden harjoittamaa valvontaa, kun taas muun muassa vartiointi sekä tuotesuojaukset edustavat muodollista valvontaa. Lähtökohtaisena tavoitteena tiedon vaihdolle kaupan alan toimijoiden kesken olisikin rikosten ennalta estäminen - työntekijöiden harjoittaman valvonnan korostamisen myötä rikoskohde vaikeutuu ja kiinnijäämisriski lisääntyy. Muodollista valvontaa edustavan kameravalvonnan merkitys ennalta ehkäisevässä rikostorjunnassa korostuu ja tehokkuus lisääntyy entisestään, kun tietoisuus kuvataallenteiden nopeasta hyödyntämisestä tavoittaa ammattirikolliset.

#### 4 Rajat ylittävä varkausrikollisuus Suomessa

Keskusrikospoliisin syksyllä 2009 julkaistun yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden tilannekuvakatsauksessa todetaan seuraavasti:

”Pohjoismaissa on liikkeellä tuntuvasti aiempaa enemmän ulkomaisia, tilauksista erilaisia varkausrikoksia tekeviä rikollisryhmiä. Useimmiten Virossa, Liettuasta, Puolasta ja Romaniasta lähtöisin olevien ammattimaisten omaisuusrikollisten aktiivinen tilausperiaatteella tapahtuva toiminta Suomessa jatkaa hyvin todennäköisesti vahvaa kasvuaan” (Keskusrikospoliisi 2009).

Schengen-alueen laajentuminen on vahvistanut merkittävästi ulkomailta saapuvien omaisuusrikollisten toimintaedellytyksiä Suomessa (Keskusrikospoliisi 2009). Ulkomailta Suomeen suuntautunut kauppoihin kohdistuva varkausrikollisuus tulee pääasiassa Virossa, Liettuasta ja Puolasta. Romaniasta ja Bulgariasta tulevat maksuvälinerikoksin erikoistuneet tekijät. (T. Toivonen, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2010.) Erityisesti liettualaiset rikollisryhmät ovat kunnostautuneet vuoden 2007 lopusta lähtien kodinkone- ja elektroniikkaliikkeiden murtoihin. Erikoista näissä rikoksissa on ollut se, että murtohälytintjärjestelmän ilmaisimet ovissa ja ikkunoissa ohitetaan tunkeutumalla tilaan kattoikkunoiden ja seinärakenteiden läpi. Rikollisryhmät ovat saaneet saaliiksi huomattavan määrän arvokasta pienelektroniikkaa. Rikollisen toiminnan kohteet muuttuvat kysynnän mukaisesti, muuttuen tekotavaltaan aina vain röyhkeämmiksi. (Keskusrikospoliisi 2009.)

Erikoistutkija Leskinen Keskusrikospoliisista kertoi Helsingin Sanomien (2.5.2010) haastattelussa, että törkeät varkaudet lisääntyivät huomattavasti vuoden 2009 aikana. Suurin osa näistä on asuntomurtoja, jotka toteutetaan ammattimaisesti ”hit-and-run” tyyllillä. Leskinen (2010) valottaa, että rikollisryhmät tekevät muutamien päivien aikana rikoksia useilla paikkakunnilla ja poistuvat sitten maasta. Leskisen (2010) mukaan rikolliset ovat hyvin perillä viranomaisten kyvyistä reagoida ja päästä tekijöiden jäljille.

Poliisi on tutkimuksissaan tullut siihen johtopäätökseen, että ammattirikolliset soveltavat työnjakoa, projektiajattelua ja alihankintaa. Alihankinta on keino, jolla saavutetaan rikoksen toteuttamiseksi tarvittavien taitojen mukaan tuominen rikollisryhmään. (Hietaniemi 2011.) Ammattirikolliset verkostoituvat keskenään, siis vastoin yleistä käsitystä, joka pohjautuu mafia -tyyppiseen hierarkkiseen ajattelumalliin, jossa pyramidin huipulla yksi hyvin suojeltu johtohahmo laatii suunnitelmat ja jakaa tehtävät. (T. Toivonen, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2010.) ”On viitteitä siitä, että ammattirikollisten omiin tiedustelutietoihin perustuvia valmiita ”keikka” -suunnitelmia myydään rikoksen tekijöille” (T. Toivonen, henkilökohtainen tiedonanto 16.9.2010).

Poliisin rikostiedustelu- ja esitutkintatietojen perusteella ulkomaalaiset rikollisryhmät useimmiten poistuvat maasta eri reittiä kuin mitä saapuivat maahan. Toiminta on rikollisryhmien lähtömaasta johdettua ja tehtävät ovat ennalta määrättyjä. Rikokset toteutetaan vaiheittain siten, että kohteet tiedustellaan ennakkoon ja osoitetaan toteuttavalle osapuolelle, jonka jälkeen anastettu omaisuus kätketään. (Keskusrikospoliisi 2009.) Anastetun omaisuuden välitykseen on järjestetty tehokkaat logistiikkaketjut. Väliaikaisen varastoinnin ja valmisteluiden jälkeen tavara lähetetään muun muassa postitse sekä vientiliikenteen mukana ulkomaille. (Keskusrikospoliisi 2010.) Rikoskomisario Juha Laaksonen (2010) kertoo, että rikollisorganisaatiolle on tärkeintä se, ettei poliisi pääse saaliiseen kiinni. Anastettua omaisuutta myydään usein esimerkiksi verkossa ja kirpputoreilla. (Oinonen, Linjala 2010.)

Melko uutena ilmiönä ovat mukaan tulleet järjestelmälliset kauppaliikkeissä asioivien ihmisten henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuvat varkaudet. Rikolliset anastavat esimerkiksi ostoskärryssä olevasta käsilaukusta lompakon omistajan huomaamatta ja poistuvat paikalta. Tähän ilmiöön liittyy usein myös maksukorttien tunnuslukujen ennakkotiedustelu, jonka jälkeen rikolliset tekevät pankkiautomaateilta mahdollisimman suuria käteisnostoja uhrin tililtä. Tekijät toimivat yksin, pareittain tai jopa pienryhmissä. Uhriksi valikoituvat usein naiset, koska ostoskärryssä käsilaukussa oleva henkilökohtainen omaisuus on ammattivarkaille helppo saalis. Suomessa saalistavat niin sanotut taskuvarkaajat ovat pääasiassa ulkomaalaisia ammattilaisia mm. Romaniasta ja Puolasta, joiden taktiikka on tehdä mahdollisimman monta keikkaa lyhyessä ajassa ja poistua maasta ennen kuin heidän jäljilleen päästään. (Laaksonen 2010.)

#### 4.1 Tapaus Varivotski

Kuten aiemmin tässä opinnäytetyössä on kuvattu, on rajat ylittävä rikollisuus ja sen voimakas kasvu keskeisessä roolissa ammattimaista varkausrikollisuutta käsiteltäessä. Kyseisen ilmiön havainnollistamiseksi, tarkastellaan seuraavaksi tapausta, jossa ulkomaalainen mies teki yksin sekä yhdessä kahden muun ammattirikollisen kanssa järjestelmällisesti kymmeniä eri kauppa-liikkeisiin kohdistuneita varkausrikoksia saavuttaakseen niillä taloudellista hyötyä itselleen. Teksti on koostettu jutun pääesitutkintapöytäkirjan kuulustelukertomuksista ja varmennukset ovat otettu haastehakemuksista sekä tuomioistuinten pöytäkirjoista.

Varivotski lähti Valko-Venäjältä Liettuaan laittomasti rajan yli kävellen. Vilnassa hänelle tehtiin väärennetyt Liettuan ajo- ja henkilökortit ”Rimas” nimisen henkilön toimesta, 500 € korvausta vastaan. Ajokortissa oli henkilöllisyydeksi merkitty ”Aleksas Lydeka” ja henkilökortissa ”Romeika Vytautas”. Liettuaasta Varivotski matkusti Viroon linja-autolla ja Tallinnasta hän matkusti laivalla Helsinkiin. Oman passinsa Varivotski jätti Valko-Venäjälle ja koska hänelle ei myönnetty viisumia Suomeen, tuli hän laittomasti. Varivotski on omien kertomustensa mukaan käynyt Suomessa vastaavalla tavalla kahdesti aiemminkin. Edellisillä kerroilla Varivotskin henkilöpapereissa on ollut muita nimiä, muun muassa ”Darius Klasinskas”. (Esitutkintapöytäkirja 8010/R/167999/09.)

Varivotski kierteli Suomea vuosien 2008 ja 2009 aikana toisen Valko-Venäjältä kotoisin olevan miehen ja yhden venäläismiehen kanssa, varkauksia tehden. Miehet varastivat pääasiassa paratahöyliä vaihtoteriä ja sähköhammasharjan vaihtopäitä, joita saivat varastettua kymmeniä paketteja kerralla. Varivotski ja kumppanit saivat itse niistä 4 - 6 € pakettia kohden, myydessään niitä edelleen yhdyshenkilöille. Joskus miehet anastivat muitakin tuotteita kuten kannettavia tietokoneita, uistimia, vaatteita ja kosmetiikkaa, riippuen siitä mitä heiltä oli tilattu. Lisäksi he anastivat huoltoasemilta polttoainetta käytössään olleisiin autoihin, heidän liikkuessa paikkakunnalta toiselle. (Esitutkintapöytäkirja 8010/R/167999/09.)

Kun Varivotski jäi teosta kiinni verekseltään, esitti hän poliisille väärennetyn henkilöllisyystodistuksensa. Joistain tilanteista Varivotski selvisi pelkällä sakolla. Poliisikuulusteluissa Varivotski kertoo avoimesti kaikista tekemistään rikoksista ja myöntää syyllisyytensä lähes jokaiseen niistä, joista häntä epäillään. Varivotski kertoo myös rikoskumppaneihin liittyviä tietoja erittäin yksityiskohtaisesti. Varivotskin rikoksillaan aiheuttamat menetykset ovat jo yksistään haastehakemuksissa mainittujen tuotteiden osalta yli 15 000 €, puhumattakaan niistä joista ei ole tietoa. (Esitutkintapöytäkirja 8010/R/167999/09.)

Varivotski jäi lopulta kiinni siten, että hänen aiemmin tekemistä varkausrikoksista, joista hän ei ollut jäänyt kiinni, oli välitetty valvontakameroiden kuvia muihin saman kauppaliikeketjun myymälöihin. Myyjät olivat tunnistaneet Varivotskin lähetettyjen kuvien perusteella ja kutsuneet paikalle vartijat, jotka ottivat Varivotskin kiinni näpistyksestä. Paikalle saapunut poliisi-partio olisi käsitellyt tapauksen yksittäisenä näpistyksenä rangaistusmääräysmenettelyllä, jos kyseisen kauppaliikeketjun turvallisuuspäällikkö ei olisi ollut tilanteen tasalla. Turvallisuuspäällikön poliisille antaman tiedon perusteella, Varivotski otettiin poliisin toimesta kiinni ja tunnistettiin tekijäksi jolla oli 29 voimassa olevaa etsintäkuulutusta päällä. (Helsingin poliisilaitos 2009. Oinonen 2010.) Varivotski tuomittiin kahden vuoden ja neljän kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen Turun, Rauman sekä Helsingin käräjäoikeuksien yhteispäätöksillä. Helsingin hovioikeus kuitenkin alensi tuomion kahteen vuoteen, koska katsoi Varivotskin myötävaikuttaneen rikosten selviämiseen. (Helsingin hovioikeus 2010.)

#### 4.2 Rikostorjuntaprojekti KOPPI

Poliisi toteutti yhdessä Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Valtakunnansyyttäjäviraston kanssa rikostorjuntaprojektin kesällä 2010, jonka tavoitteina oli rajat ylittävän rikollisuuden ennalta estäminen, kiinnijäämisriskin lisäämien sekä rikollisten kiinniottaminen ja saattaminen vastuuseen. KOPPI rikostorjuntaprojektissa tehtiin tiivistä yhteistyötä Viron, Latvian ja Ruotsin viranomaisten sekä Europol:n kanssa. Toiminnan pääpainopiste oli Helsingin satamien kautta maahan saapuvien rikollisten ja rikollisryhmien tunnistaminen, niiden seuranta sekä tiettyjen edellytysten täytyessä välitön käännyttäminen rajalta. Projektin avulla haluttiin viestittää, että Suomeen ei kannata tulla tekemään rikoksia. Toteutetulla rikostorjuntaprojektilla saavutettiin poliisijohtaja Lardotin mukaan erinomaisia tuloksia, jonka aikana otettiin kiinni 200 ulkomailta tullutta rikollista. (Poliisihallitus 2010a.)

Poliisi esitti KOPPI rikostorjuntaprojektin tiedotustilaisuudessa johtopäätöksiä, jotka tukevat tiedonvaihdon lisäämisen tarvetta. Poliisi toteaa muun muassa niin, että 1) yksittäisen poliisilaitoksen mahdollisuudet ennalta estävien toimien toteuttamiseksi ja tapausten selvittämiseksi on haasteellista 2) PTR-viranomaisten sekä lähialueiden valtioiden tiedonvaihto ja yhteistoiminta on rikostorjunnan perustana 3) rajat ylittävän rikollisuuden menestyksellinen ennalta estäminen ja selvittäminen edellyttävät uudenlaisia toimintamalleja ja reaaliaikaista tilannekuvaa. (Poliisihallitus 2010b.)

#### 4.3 Yhteistyön ja tiedon vaihdon merkitys rikostorjunnassa

Yhteistyön ja tietojen vaihdon merkitys rikostorjunnassa on tunnistettu ja monin paikoin myös hyödynnetty usean eri toimijan toiminnassa. EU-tason rikostorjuntastrategiassa järjestäytyneen- ja rajat ylittävän rikollisuuden torjunnan ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettu tietä-

myksen lisääminen sekä tietojen keruun ja analysoinnin kehittäminen. (Palonen 2010.) Strategiassa korostetaan poliisin, tullin ja rajavartioston yhteistoiminnan tehostamista rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi sekä voimavarojen suuntaamista muun muassa julkisen ja yksityisen sektorin välisiin kumppanuussuhteisiin. (Palonen 2010.) Keskusrikospoliisi toteaa, että etenkin liikkuvan rikollisuuden torjumisessa tarvitaan tiivistä ja reaaliaikaista yhteistyötä elinkeinoelämän eri alojen, yritysten ja viranomaisten kesken. Myös teknisten valmiuksien kehittäminen on tärkeää. (Keskusrikospoliisi 2010.)

Kuten ”Tapaus Varivotski” käytännössä osoitti, organisaation hyvä sisäinen tiedottaminen ja nopea tiedonkulku mahdollistivat sen, että työkseen omaisuusrikoksia tekevä henkilö jäi kiinni ja saatiin vastuuseen teoistaan. Ilman jaetun tiedon tuomaa etulyöntiasemaa näin tuskin olisi käynyt. Myös edellisessä alaluvussa esitelty, aktiiviseen tietojen vaihtoon ja monen toimijan yhteistyöhön perustunut rikostorjuntaprojekti KOPPI oli menestys. Näyttö yhteistyön ja tietojen vaihdon tehokkuudesta osana rikostorjuntaa on vahva.

ELVIRA strategian raportissa eri toimijoiden yhteistyötä korostava toimintamalli mainitaan:

”Tehokas rikollisuuden torjuminen edellyttää viranomaisten ja kaupan eri osapuolien hyvää valtakunnallista ja paikallista yhteistyötä” (ELVIRA 2006).

## 5 Rikostorjuntaa tukevia toimintaohjelmia

Kansallisten toimintaohjelmien tarkoituksena on ennalta ehkäistä onnettomuuksia ja rikoksia, joilla on merkittävää haittavaikutusta väestön ja yhteiskunnan turvallisuudelle. Toimintaohjelmilla pyritään koordinoitusti vaikuttamaan sellaisiin ei-toivottuihin ilmiöihin, joita ei yksittäisten tai hajallaan olevien toimenpiteiden avulla voida hallita. Toimintaohjelmat ovat usein viranomaisvetoisia, mutta niiden tavoitteet ovat monen eri toimijan yhteisessä intressissä.

**ELVIRA**, eli elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteinen strategia yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten torjumiseksi, on viranomaisten ja elinkeinoelämän edustajien kesken laadittu toimintaohjelma, jonka tavoitteet ovat nimensä mukaisesti rikostorjunnalliset. Sisäasiainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan kyseistä hanketta toukokuussa 2005, jonka toimikausi päättyi maaliskuun lopussa 2006. Työryhmän esittämät keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten vähentämiseksi käsittivät muun muassa elinkeinoelämän ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittämisen, yritysten oma-toimisten rikostorjunnan parantamisen, myymälävarkauksien ja näpistysten ennalta ehkäisyn ja niiden määrän vähentämisen sekä pysyvien yhteistyörakenteiden luomisen viranomaisten ja elinkeinoelämän välille paikallistasolla ja valtakunnallisesti. (ELVIRA 2006.)

Sisäministeriö asetti lokakuussa 2007 työryhmän laatimaan toimintaohjelman myymälävarkauksien ja -näpistysten määrän vähentämiseksi. Työryhmän asettaminen perustui ELVIRA strategian toimenpiteisiin. Työryhmä koostui sekä elinkeinoelämän edustajista että viranomaisista. Työryhmän raportti sisältää lukuisia toimenpidesuosituksia, joilla uskotaan olevan vähentävä vaikutus kaupan alaan kohdistuvaan rikollisuuteen. Osa toimenpidesuosituksista painotuu kaupan alan toimijoiden omatoimiseen varautumiseen riskeihin niin, että yritykset hyödyntäisivät laajemmin, kehittäisivät ja jakaisivat olemassa olevia rikoksia ja onnettomuuksia vähentäviä hyviä käytäntöjä. Useat toimenpidesuositukset käsittävät viranomaistoiminnan muutoksia sisältäviä kohtia, joilla etenkin rikosten seuraamuksia pyritään johdonmukaistamaan ja sovittamaan nykypäivän haasteisiin. Työryhmä suosittelee muun muassa sitä, että poliisin ohjeet päivitetään siltä osin, että ammattimaisiksi epäillyistä / toistuvista näpistystapauksista ilmoitetaan poliisilaitoksen analyysiryhmälle rikkomusten sarjoittamista varten ja että analyysitoiminnan kehittämisessä huomioidaan myymälävarkauksien ja näpistysten sarjoittaminen. (Myymälävarkauksien vähentäminen 2008.)

**Sisäisen turvallisuuden ohjelma** on laaja, hallinnon rajat ylittävä, monivuotinen kehittämissuunnitelma, jolla on ylimmän poliittisen johdon tuki. Ohjelman tavoite on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015. Sisäisen turvallisuuden ohjelma sisältää kaikkiaan 74 toimenpidettä turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Toimenpiteet perustuvat arvioon sisäisen turvallisuuden tulevista haasteista ja keskeisistä kehittämistarpeista. Ohjelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä ministeriöiden, elinkeinoelämän ja järjestöjen kesken, jotka osallistuvat myös ohjelman toimeenpanoon. Sisäasiainministeriö koordinoi ohjelman toimeenpanoa ja seurantaa. Sisäisen turvallisuuden keskeiset haasteet sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaan ovat syrjäytyminen, tapaturmien määrä, väestöryhmien väliset suhteet, väkivalta, suuronnettomuudet, yhteiskunnan haavoittuvuus, rajat ylittävä rikollisuus, tietoverkkorikollisuus sekä terrorismi ja väkivaltainen radikalisoituminen. (Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2008.)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on aihealueita, jotka liittyvät tässä opinnäytetyössä käsiteltävään ilmiöön. Ohjelman raportissa todetaan, että Suomessa näkyvät entistä monipuolisemmin muualta johdetun kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ilmiöt, muun muassa ulkomailta Suomeen suuntautuva omaisuusrikollisuus. Lisäksi asiakirjassa on maininta, että osa yrityksiin kohdistuvista rikoksista on järjestäytyneiden rikollisryhmien tekemiä, ja että ulkomailta johdettu varkaus-, murto- ja ryöstörikollisuus on lisääntynyt viime vuosien aikana. (Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2008.)

Yhtenä erityisenä tavoitteena sisäisen turvallisuuden parantamiseksi mainitaan elinkeinoelämän ja viranomaisten välisen yhteistyön kehittymistä rikostorjunnassa edistämällä toimintakulttuurin muutosta julkisella ja yksityisellä sektorilla. Toimenpiteinä ohjelman työryhmä on

esittänyt muun muassa turvallisuusportaalin luomista, jota voidaan käyttää myös elinkeinoelämän toimintaa koskevien uhka-arvioiden ja tilannekuvien jakamiseen. (Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2008.)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa otetaan kantaa turvallisuusasioiden nykytilaan näin:

”Turvallisuuskysymyksillä on tärkeä asema suomalaisen elinkeinoelämän ja sitä kautta yhteiskunnan kilpailukyvyyn kannalta. Tähän näkökulmaan ei ole kuitenkaan kiinnitetty vielä riittävästi huomiota osana sisäistä turvallisuutta” (Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2008).

## 6 Lainsäädännön ja nykykäytännön tarkastelu

Euroopan parlamentin ja neuvoston **direktiivi 95/46/EY** määrittelee yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta. Tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevat periaatteet ovat kirjattu direktiivin toiseen lukuun. Direktiivin 7 artiklan kohdassa f) todetaan tietojenkäsittelyn olevan perusteltua jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen *oikeutetun intressin* toteuttamiseksi, paitsi milloin tämän intressin syrjäyttävät rekisteröidyn suojaan tarvitsevat intressit, perusoikeudet ja -vapaudet. Tämän 7 artiklan kohdan f) perusteella voidaan siis arvioida kauppaliikkeiden välisen tiedonvaihdon oikeusperustetta. Direktiivistä 95/46/EY on johdettu kansallinen Henkilötietolaki.

**Henkilötietolaki (1999/523)** säädettiin tarkoituksenaan toteuttaa yksityiselämän ja muita yksityisyyden suojaan turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista. Henkilötietolakia sovelletaan myös henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn ja aina kun henkilötiedot muodostavat henkilörekisterin.

Lain tarkoituksena on, ettei rekisteröidyn henkilön yksityiselämän suojaan ja muita yksityisyyden suojaan turvaavia perusoikeuksia loukata ja että rekisterinpitäjä käsittelee henkilötietoja laillisesti, huolellisuutta noudattaen (5§). Laki määrittelee tarkasti edellytykset henkilötietojen käsittelylle (8 §) ja edellyttää (9§), että käsiteltävät henkilötiedot ovat käytön kannalta tarpeellisia (tarpeellisuusvaatimus) sekä sen, etteivät ne ole virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita (virheettömyysvaatimus). Rekisterinpitäjän on laadittava rekisteriseloste (10§), josta käyvät ilmi muun muassa henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, kuvaus rekisterin suojaamisen periaatteista sekä se, mihin tietojia luovutetaan. (Henkilötietolaki 1999/523.)

Henkilötietolain 3. luvussa on määritetty arkaluontoisten tietojen käsittelystä ja henkilötunnuksista. Lähtökohta on, ettei arkaluontoisia tietoja lainkaan käsitellä (11§). Arkaluontoisiksi



tiedoiksi luokitellaan muun muassa tietoja, jotka kuvaavat henkilön etnistä alkuperää, poliittista tai uskonnollista vakaamusta, terveyden tilaa, rikollista tekoa tai seksuaalista suuntautumista. Poikkeuksista arkaluontoisten tietojen käsittelylle (12§) on kuitenkin säädetty ja vaatimus arkaluontoisten tietojen rekisteristä poistamiselle on määrätty. Jokaisella on oikeus tarkastaa, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on kirjattu (26§). Tätä tarkastusoikeutta on kuitenkin rajattu (27§), eikä henkilöllä ole pääsyä rekisterin tietoihin jos tietojen luovuttaminen saattaisi esimerkiksi vahingoittaa valtion turvallisuutta tai haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä. (Henkilötietolaki 1999/523.) Tietosuojalautakunnan lupatoimivalta (43§) mahdollistaa luvan myöntämisen henkilötietojen käsittelyyn, jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. ”Lupa voidaan myöntää myös rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeutetun edun toteuttamiseksi edellyttäen, ettei tietojen tällainen käsittely vaaranna henkilön yksityisyyden suojaa ja oikeuksia” (Henkilötietolaki 1999/523). Tietosuojalautakunta voi myöntää luvan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn tärkeää yleistä etua koskevasta syystä. (Henkilötietolaki 1999/523.)

**Väärinkäytösrekisteri** on Finanssialan käytössä oleva rekisteri sellaisista henkilöistä, jotka ovat syyllistyneet pankki- ja vakuutuslaitoksiin kohdistuneisiin petosrikoksiin. Tietojen tallentaminen muodostaa Henkilötietolain mukaisen henkilörekisterin väärinkäyttöksiin syyllistyneistä. Tietosuojalautakunta myönsi vakuutusyhtiöille syyskuussa 1995 määräaikaisten poikkeusluvan väärinkäytöstietojen tallentamiseen ja luovuttamiseen tietyin edellytyksin ja ehdoin. Tietosuojalautakunta jatkoi lupaa elokuussa 1998 antamallaan päätöksellä ja syyskuussa 2001 antamallaan päätöksellä luvalla myönnettiin jatkoa siten, että lupa on voimassa toistaiseksi. Hakemuksen perusteluissa vedotaan ensisijaisesti vakuutusrikollisuuden torjuntaan ja kiinnijäämisriskin lisäämiseen. Lisäksi perusteluissa mainitaan vakuutusyhtiöiden näkemys siitä, että heitä vastaan suunnattu rikollisuus on viime vuosien aikana huolestuttavasti lisääntynyt, ja että yhä suurempi osuus vakuutusrikollisuudesta on osoittautunut osaksi laajoja, ammattimaisia ja kansainvälisiä rikoskokonaisuuksia. Hakemuksessa korostetaan, että tämän kaltaisten rikosten torjunta eroaa niin sanotun perinteisten rikosten torjunnasta. Vakuutusrikollisuuden osalta poliisilla on rooli vasta rikoksen tapahduttua, joten vakuutuslaitosten on itse pysyttävä ehkäisemään rikollisen toiminnan taloudellisia seurauksia. Hakemuksessa myös todetaan, että yksi tehokkaimmista keinoista torjua ja havaita vakuutusrikollisuutta on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla kerätä ja tallentaa tarvittavaa tietoa sekä vaihtaa kyseisiä tietoja muiden samalla toimialalla toimivien kesken. (Väärinkäytösrekisteri 2001.)

Perusteluissaan luvan myöntämiselle tietosuojalautakunta katsoi, että *tärkeä yleinen etu edellyttää* sitä, että vakuutuslaitoksilla on vakuutusrikollisuuden torjumiseksi mahdollisuus käsitellä tietoja niihin kohdistuneista väärinkäytöksistä. Tietosuojalautakunta on määrännyt niistä ehdoista, joilla vakuutuslaitokset voivat luovuttaa tietoja niihin kohdistuneista rikoksista toisille vakuutuslaitoksille. Luvan mukaan väärinkäytösrekisteriin saadaan merkitä, toisin

sanoen toisille vakuutuslaitoksille saa luovuttaa tietoja 1) vahinkotapahtumasta 2) vakuutuslaitoksesta, johon rikos on kohdistunut 3) väärinkäytöksen ajankohdasta ja tallennusajasta 4) väärinkäyttäjän nimi, henkilötunnus, osoite ja ammatti 5) tuomioistuimesta, jossa asiaa käsitellään sekä 6) sen kuka on ilmoittanut tallennettavan tiedon. Kukin vakuutuslaitos on omiin asiakassuhteisiin liittyvien henkilötietojen rekisterinpitäjä. Väärinkäytösrekisterin ylläpitäjänä on Suomen Asiakastieto Oy. (Väärinkäytösrekisteri 2001.)

**Sulkulista** on Teknisen Kaupan liiton ylläpitämä henkilörekisteri sellaisista henkilöistä, jotka ovat jättäneet vuokraamansa koneen palauttamatta tai ovat laiminlyöneet maksaa riidattoman vuokrasaatan. Sulkulista on rakennuskonejaoston jäsenyritysten yhteiseen käyttöön tarkoitettu henkilörekisteri, jolla pyritään ennalta ehkäisemään talous- ja varkausrikollisuutta toimialalla. Teknisen Kaupan liiton mukaan rikostorjunnallisissa tavoitteissa on onnistuttu hyvin. Rikokset sekä häiriöt palveluprosessissa ovat vähentyneet ja samalla rehellisten asiakkaiden palvelutaso on parantunut. Tietosuojavaltuutetun mukaan menettelystä ei ole kertynyt valituksia rekisteröidyiltä vuoteen 2010 mennessä. (Aarnio 2011.) Sulkulista on ollut käytössä vuodesta 1998 lähtien. Tietosuojalautakunta on myöntänyt luvat sulkulistan ylläpitämiselle määräaikaisina. Sulkulistan toimintamalli on seuraavanlainen: Vuokraamo tekee ilmoituksen väärinkäytöksistä keskusliitolle sähköpostitse, jossa ilmoitukset kirjataan tietokantaan. Tieto kaikista muutoksista sulkulistatietokannassa ilmoitetaan kaikille käyttäjille. Rekisteröidylle ilmoitetaan kirjeitse häntä koskevien tietojen kirjaamisesta rekisteriin. Rekisteriin kirjataan yli 14 päivää vanhat tapaukset. Kolme vuotta vanhemmat tapahtumat ja peruutetut tapaukset poistetaan rekisteristä. (Sulkulista 2007.)

**Privacy Impact Assessment** on menetelmä, jonka avulla pyritään tarkastelemaan hankkeisiin liittyvää yksityisyyden suojaa ja niihin liittyviä ongelmakohtia jo ennen kuin uusi tuote tai palvelu otetaan käyttöön. Menetelmän edut ovat moninaiset; sen avulla rekisterinpitäjä voi ehkäistä tietosuojaan liittyviä riskejä kokonaisvaltaisesti siten, että tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi sekä muut tähän liittyvät turvallisuusvelvoitteet otetaan huomioon lainsäädännön näkökulmasta. Privacy Impact Assessment menetelmää hyödyntämällä, voidaan vähentää oikeudellista epävarmuutta sekä estää rekisterinpitäjiä menettämästä yleisön luottamusta, kuten voi käydä, jollei tietosuojakysymyksiä ratkaista asianmukaisesti etupainotteisesti. (Tietosuojaryhmä 2010.) Mikäli kaupan ala aikoo edetä tiedon vaihtoon liittyvän rekisterin perustamisessa, tulee sen tietosuojakysymykset arvioida perusteellisesti ennen toteutusta Privacy Impact Assessment menetelmää hyödyntäen.

## 7 Asiantuntijakeskustelut

Asiantuntijakeskustelut käytiin kevään ja kesän 2010 aikana. Kaupan turvallisuusjohtotehtävissä toimivia henkilöitä tavattiin pääkaupunkiseudulla ennakkoon sovittujen tapaamisten merkeissä. Tapaamisten sopimisen yhteydessä asiantuntijoille annettiin taustatiedoksi opinäytetyön suunnitelma luettavaksi, jotta työn keskeisen sisältö olisi asiantuntijoiden tiedossa ennen tapaamista. Keskusteluja käytiin kolmen eri kauppaliikeketjun turvallisuudesta vastaavan kanssa. Keskustelut käytiin kahden kesken ja niiden aikana tehtiin muistiinpanoja. Keskusteluiden jälkeen tehtiin yhteenveto tapaamisesta käsitellyistä aiheista ja saaduista tiedoista palaveripäiväkirjaan, jotta niihin voitiin palata opinäytetyön edetessä.

Keskustelut etenivät luonnostaan melko saman kaavan mukaan: kehittämishankkeen perusajatus ja tavoite kerrattiin haastateltaville, jonka jälkeen nämä kertoivat näkemyksensä asiaan. Aihealueet valikoituivat asiantuntijoiden kertomusten mukaan, eikä johdattelua juurikaan tarvittu. Jokaisessa keskustelussa nousi esiin ulkomaalaisten ammattivarkaiden muodostama haaste kaupan varkausrikostorjunnalle. Kaupan turvallisuusvaliokunnan jäsenten kesken henkilötietolain puitteissa käytävän tietojen vaihdon nykymalli edellä mainittuun ilmiöön liittyen sekä valvontakameroiden tallenteiden korostunut merkitys rikosten selvittämisessä ja sarjoittamisessa olivat puheenaiheina. Kaikissa keskusteluissa oli havaittavissa selvää tyytymättömyyttä nykyiseen rangaistuskäytäntöön, sakkojen muuntorangaistuksen poistuttua. Myös viranomaisten kykyyn reagoida ammattimaiseen kauppaan kohdistuvaan rikollisuuteen ja tutkia sitä saivat asiantuntijoilta epäluottamusta osakseen.

Muita esiin tulleita aiheita olivat muun muassa ulkomailla käytössä olevat ”varoitussjärjestelmät” ja niistä saadut hyvät tulokset rikostorjunnassa sekä niin sanotun porttikiellon, eli lainopillisesti lähestymiskiellon antamista kauppaliikkeeseen tietyin edellytyksin. Jokainen asiantuntija antoi myös omien kontaktiensa yhteystietoja, jotta hankkeeseen saataisiin käyttöön paras mahdollinen asiantuntijatieto. Asiantuntijakeskusteluista saatujen kontaktien kautta hankittiin lisätietoja sähköpostin välityksellä ja puhelimitse. Näitä tietoja on hyödynnetty opinäytetyössä tarvittavilta osin.

## 8 Kyselyn tulokset

Kysely tehtiin tammikuussa 2011. Vastausaikaa oli annettu kymmenen päivää, keskiviikosta seuraavan viikon perjantaihin, mutta määräaikaan mennessä saapuneen vähäisen vastausmäärän vuoksi, vastausaikaa pidennettiin seuraavan viikon torstaihin asti. Sähköpostitse lähetetty kysely tavoitti 34 vastaanottajaa, joista lopulta puolet (17) vastasi kyselyyn, muutaman muisutusviestin myötä. Kyselyn tuloksia voidaan pitää luotettavina ja niistä voidaan tehdä johto-

päätöksiä, sillä otos oli suunnattu tarkkaan valikoidulle vastaajajoukolle. Hirsjärvi ym. (2009, 227) korostavat, ettei tapaustutkimukseen lähtökohtaisesti sovelleta perinteistä arviointia sen luotettavuudesta ja pätevydestä.

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää Kaupan turvallisuusjohdon näkemystä muun muassa tiedon vaihdon tarpeellisuudesta rikos- ja hävikintorjunnassa, kaupan alaan kohdistuvan varkausrikollisuuden nykytilaa sekä viranomaisyhteistyöstä poliisin kanssa. Kysely koostui seitsemästä väittämistä, joihin vastattiin asteikolla 1 - 5 sen mukaan kuinka samaa tai erimieltä vastaaja oli väittämän kanssa, sekä viidestä avoimesta kysymyksestä.

Kyselyn tuloksia tarkasteltiin siten, että väittämien muodostama keskiarvo laskettiin, jotta vastausten painopiste voitiin sijoittaa asteikolle kuvastamaan koko vastaajajoukon yhteistä käsitystä väittämästä. Tämän lisäksi selvitettiin moodi, lukujoukossa useimmin esiintyvä luku. Moodi kuvastaa keskiarvoa paremmin yleisen mielipiteen väittämälle.

#### **1. väittämä:**

”Varkausrikokset ovat merkittävä ongelma kaupan alalla.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,6 ja moodi = 5. Vastaajat olivat vahvasti yhtä mieltä siitä, että varkausrikokset ovat kaupan liiketoimintaa merkittävästi haittaava ilmiö. Tulosta voidaan pitää erittäin luotettavana. Väittämän avulla haluttiin varmistaa mediasta ja poliisin tilastoista saatu ennakkokäsitys asiasta oikeaksi. Vastausten perusteella voidaan osoittaa, että kaupan alalla vallitsee yhtenäinen käsitys kyseessä olevan asian vaikutuksista ja merkittävyydestä liiketoiminnalle.

#### **2. väittämä:**

”Ammattimaisesti ja järjestelmällisesti toteutetut varkausrikokset ovat huomattavasti lisääntyneet kaupan alalla viimeisen kolmen (3) vuoden aikana.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,3 ja moodi = 4. Myös toisen väittämän vastaukset viittaavat siihen, että vastaajien näkemykset ovat yhteneväisiä asian suhteen. Eniten väittämän kanssa täysin samaa mieltä olevat, ovat enimmäkseen Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan jäseniä. Tämä johtunee siitä, että tietoisuus ilmiöstä sekä sen faktisesta kasvusta on hyvin valiokunnan jäsenten tiedossa. Lisäksi ilmiöstä vaihdetaan avoimesti tietoa valiokunnassa, joten ilmiön laajuus tunnetaan.

Väittämä otettiin osaksi kyselyä, koska haluttiin peilata poliisin tilastoja aiheesta käytännön toimijoiden näkemyksiin. Sekä tilastoissa että kyselyn tuloksissa on nähtävillä se, että ulkomaalaisten ammattirikollisten osuus kaikista kaupan alaan kohdistuneista varkausrikoksista on ollut selvässä kasvussa viime vuosien ajan.

### **3. väittämä:**

”Kaupan ja poliisin välinen yhteistyö ja tiedonvaihto varkausrikoksiin liittyen on hyvää ja riittävää.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 2,1 ja moodi = 2. Vastausten painopisteestä on pääteltävissä, että kaupan alan turvallisuuden parissa toimivat eivät ole kovinkaan tyytyväisiä vallitsevaan tilanteeseen viranomaisyhteistyön suhteen. Pieniä eroja oli kuitenkin havaittavissa päivittäis- ja erikoistavarakaupan välillä. Hieman positiivisemmin yhteistyön viranomaisten kanssa näkevät muutamat erikoistavarakaupan turvallisuuden parissa toimivat vastaajat. Sen sijaan kaksi täysin eri mieltä väittämän kanssa olevat vastaajat edustavat päivittäistavarakauppaa ja ovat turvallisuusvaliokunnan jäseniä.

Väittämän tavoitteena oli kartoittaa viranomaisyhteistyön nykytila turvallisuusjohdon näkökulmasta. Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteistyön merkitystä ja sen kehittämistä korostetaan useissa kansallisissa toimenpideohjelmissa ja strategioissa. Vastausten perusteella tässä ei kuitenkaan ole onnistuttu odotetulla tavalla.

### **4. väittämä:**

”Voimassa oleva lainsäädäntö luo hyvät edellytykset Kaupan rikostorjunnalle.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 1,9 ja moodi = 2. Vastauksista kuvastuu tyytymättömyys lainsäädännön tehokkuuteen ehkäistä kauppan alaan kohdistuvaa rikollisuutta. Sama asia kävi ilmi asiantuntijakeskusteluissa. Tämä seikka vaikutti osasaksi väittämän ottamista mukaan kyselyyn. Suurin lainsäädännöllinen ongelma koetaan olevan sakkojen muuntorangaistuksen poistuminen Rikoslain (1889/39) vuonna 2008. Lisäksi tässä kehittämishankkeessa käsiteltävä tietojen vaihdon rajoitukset koetaan esteeksi tehokkaalle rikostorjunnalle.

### **5. väittämä:**

”Kansallisten toimintaohjelmien tavoitteet Kauppaan kohdistuvan rikollisuuden vähentämiseksi ja viranomaisyhteistyön edistämiseksi ovat tuottaneet hyvää tulosta.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 2,4 ja moodi = 3. Koska väittämä voidaan tulkita monin eri tavoin, ei vastausten perusteella pysty arvioimaan vastaajien mielipiteitä kovinkaan suurella tarkkuudella, toisin sanoen kysymyksen validius (mittarin kyky mitata juuri sitä, mitä se on tarkoitettu mittaamaan) on heikko. Vastaja on voinut korostaa vastauksessaan joko rikollisuuden vähentämiseen tai viranomaisyhteistyön edistymiseen liittyvää näkökohtaa. Lisäksi käsite ”hyvää tulosta” on jokaisen vastaajan subjektiivinen näkemys vailla mitään vertailukohtaa tai mittaria. Vastausten jakautumista tarkasteltaessa herää kysymys: Tietääkö edes kaikki vastaajat väittämässä viitattujen kansallisten toimintaohjelmien tavoitteita tai sisältöä? Vastauksissa toistui sama kaava viidennen väittämän kohdalla kuten aiemmin kolmannessa väittämässä, että kolme turvallisuusvaliokunnan jäsentä, jotka toimivat työssään päivittäistavarakaupan parissa, olivat täysin erimieltä väittämän kanssa.

Viides ja kolmas väittämä ovat osittain toisiaan tukevia. Viidennen väittämän avulla haluttiin saada selville, miten turvallisuusjohto kokee kansallisten toimintaohjelmien jalkauttamisen onnistuneen niiltä osin, kun ne koskevat kaupan alan rikostorjuntaa. Kolmannen väittämän tulokset kertovat puolestaan tarkemmin paikallistason yhteistyön onnistumisesta viranomaisten kanssa.

#### **6. väittämä:**

”Kauppaliikkeisiin sijoitettujen valvontakameroiden tuottamat kuvatallenteet ovat ensiarvoisen tärkeitä varkausrikosten selvittämistyössä.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,2 ja moodi = 4. Suurin osa vastaajista oli väittämän kanssa täysin tai melko samaa mieltä, vain kaksi vastaajaa oli muuta mieltä. Tämä osoittaa, että valvontakameroiden rooli rikostorjunnassa on merkittävä.

Väittämällä haluttiin tuoda esiin turvallisuusjohdon näkemystä valvontakamerajärjestelmien tuottamien kuvien merkitystä osana rikosten selvittämistä ja siinä onnistumista. Portaalin keskeinen funktio olisi nimenomaan tällaisten kuvien välittäminen muille kaupan alan toimijoille tekijöiden toiminnan vaikeuttamiseksi ja heidän kiinnisaamiseksi. Tästä syystä katsottiin tarpeelliseksi osana tätä kehittämishanketta selvittää kuvatallenteiden merkitys käytännön työn kannalta.

#### **7. väittämä:**

”Kauppaliikkeen sisäisellä viestinnällä pystytään tehokkaasti ennalta ehkäisemään varkausrikoksia.”

Vastausten keskiarvoksi muodostui 4,1 ja moodi = 5. Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti vastausvaihtoehtojen 3, 4 ja 5 kesken. Useat vastaajista ovat kuitenkin sitä mieltä, että tiedottamisella on tärkeä rooli rikosten ennalta ehkäisyssä. Tämä käy hyvin ilmi jäljempänä, kun avoimia kysymyksiä tarkastellaan lähemmin.

Avoimilla kysymyksillä hankittiin kehittämishankkeen kannalta tärkeää ”kenttätason” tietoa ja samalla hyödynnettiin asiantuntijoiden osaamista hankkeeseen liittyvien keskeisten kysymysten tarkastelussa. Avointen kysymysten avulla saatiin kerättyä runsaasti tietoa, joka ei tullut esiin muiden tiedonhankinta menetelmien avulla. Kysymykset ovat luetteloitu alla ja jokaisen kysymyksen jälkeen käsitellään kyseessä olevaan kysymykseen saatuja vastauksia. Vaikka kaikki vastaajat ovat yksilöitävissä, ei vastauksia kuitenkaan käsitellä niin, että annetut vastaukset olisivat yhdistettävissä vastaajaan. Tämä ei ole kehittämishankkeen kannalta oleellista ja näin ollen vastaajien anonymiteettiä kunnioitetaan.

### 1. kysymys

”Onko kauppoihin sisäiseen käyttöön jaetuilla valvontakamerakuvilla ollut merkittävä vaikutus rikosten ennalta ehkäisyssä tai tekijöiden kiinnijäämisessä, omiin kokemuksiinne tai tilastoihin pohjautuen? Kuvaile.”

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että valvontakameroiden kuvilla on merkittävä rooli niin varkausrikosten ennalta ehkäisyssä kuin tekijöiden kiinnijäämisessä. Useiden vastaajien mukaan henkilökunnan valppaus ja tarkkaavaisuus lisääntyy ja ilmoittamiskynnys madaltuu kun kuvia on jaettu. Henkilökunnan asenne rikosten ennalta ehkäisyyn paranee kun kuvia on pystytty jakamaan. ”Kuva luonnollisesti ’herättää’ lukijan paremmin kuin pelkkä tekstimuotoinen tiedote ja antaa siten paremmin tuloksia”. Eräs vastaaja kertoo, että kuvilla on estetty ammattirikollisten toiminta saman kauppaliikeketjun muissa myymälöissä, kun yhdestä myymälästä on pistetty kuvat jakoon. Tekijät on tunnistettu jo heidän tullessa sisään kauppaan ja henkilökunta on kutsunut välittömästi vartijan paikalle. Tekijät ovat poistuneet tyhjin käsin. Kuvien merkitys on tärkeä myös rikosten selvittämisessä. ”Poliisilta saatujen tietojen mukaan rikolliset ovat yllättyneitä siitä, että vaikka ovat varkauksissa onnistuneet niin myöhemmin poliisi ottaa nämä kiinni teoista.”

### 2. kysymys:

”Onko eri kauppaketjujen välillä, Henkilötietolain puitteissa jaetuilla tiedoilla ollut suoranaista vaikutusta ammattimaisesti toteutettujen myymälävarkauksien ennalta ehkäisyssä tai tekijöiden kiinnijäämisessä? Kuvaile.”

Kyselyn tulosten perusteella lähes kaikki vastaajista kertovat, että tietojen jakaminen on ollut tuloksellista rikostorjunnan kannalta. Vastaajat korostavat tietojen jakamisen hyötyjä vastaavalla tavalla kuin edellisenkin kysymyksen osalta. Tiedonvaihto on ollut merkittävässä osassa myös erilaisten rahanvaihtohuijausten ja väärennösten ehkäisyssä. Tärkeinä välitettävänä tietoina pidetään varkaiden demografia, lukumäärä, kulkuvälineiden tuntomerkit, rikoksen tekotapa ja kohde (tuote) tietoja, usein kuitenkin pelkkä hyvä kuvaus tekotavasta riittää.

”Mikäli tuntomerkkejä on välitetty (kauppaliikkeen sisällä ja eri ketjujen välillä) esimerkiksi sähköpostilla, on melkein jokaisessa tapauksessa saatu varas / varkaat kiinni jossain päin Suomea. Etenkin ammattivarkaajat liikkuvat kaupasta toiseen ja mikäli tietoja pystytään välttämään reaaliaikaisesti, niin tämä auttaa merkittävästi rikosten ennalta ehkäisyssä. Mielestäni tiedonvälitys auttaisi myös poliisia ketjuttamaan rikokset tehokkaammin.”

### 3. kysymys:

”Koetko, että olisi tarvetta perustaa kaupan turvallisuusjohdolle suunnattu kanava keskitettyyn tiedon ja valvontakamerajärjestelmistä saatujen kuvien vaihtoon? Mitä hyötyjä ja haittoja näet, että tiedonvaihtokanavalla voisi olla? Perustele.”

Tarve keskitetylle tiedonvaihdolle on kyselyn mukaan erittäin suuri. Kaikki vastaajat suhtautuvat asiaan myönteisesti, kunhan se järjestetään asianmukaisesti. Vastaajien mukaan hyödyt ovat sekä kotimaisten taparikollisten että ulkomaisten ammattirikollisten torjunnassa sekä rikosten sarjoittamisessa. Vastaajat näkevät tiedonvaihtokanavan mahdollisina haittoina muun muassa tietoturvakysymykset, kuvien vuotamisen mediallyle sekä väärän informaation tai tiedon ylitarjonnan. ”Uskon, että kauppa ja viranomaiset hyötyvät tiedonvaihdosta torjumalla ammattimaista myymälärikollisuutta - tiedonvaihto edesauttaa rikosten selviämistä nopeammin ja tehokkaammin”

”Mielestäni keskitetylle tiedonvälityspalvelulle on selkeä tarve, koska rikollisuuden määrä on kasvussa ja toimintatavat ammattimaisemmat. Palvelun piiriin tulisi kuulua niin turvallisuusjohto, PTR- viranomaiset kuin 24/7 turvavalvomot. Tietojen välittäminen tulee perustua luotamukseen ja tietojen riskiluokitteluun. Mikäli epäillään, että rikoksiin liittyy organisoitua toimintaa, niin tiedot hyödyntävät kaikkia.”

### 4. kysymys:

”Koetko, että ammattimaisiin varkausrikoksiin syyllistyneistä henkilöistä perustettu henkilörekisteri edesauttaisi heidän kiinnijäämistä? Perustele.”



Kysymykseen tuli laaja kirjo vastauksia, jotka kuitenkin pääpiirteittäin olivat sen suuntaisia, että henkilörekisteri ammattirikollisista koetaan tarpeelliseksi ja hyödylliseksi, etenkin jos siihen liittyy kuva. Muutama vastaajista kokee, että nimistä ei olisi juurikaan hyötyä. ”Kuva auttaa suurta osaa ihmisiä muistamaan tekijät, pelkät tuntomerkit unohtaa helposti”. Osassa vastauksia tulee esille mahdollisesti jaettavien kuvien hyöty myös jo tapahtuneisiin rikoksiin ja niiden selvittämiseen. Vastauksissa on selvästi havaittavissa turvallisuusjohdon ymmärrys ammattirikollisten liikkuvuuteen ja sen tuomiin rikostorjunnallisiin haasteisiin. Moni uskoo, että jos tiedot ja kuvat saadaan jaettua tehokkaasti, voidaan lisätä tekijöiden kiinnijäämisen mahdollisuutta. Useat vastaukset sisältävät maininnan viranomaisten osallistumisesta ja myös heidän rekisteristä saamista hyödyistä. ”Hyötynä tapausten ketjuttaminen, tutkinnan helpottaminen sekä kokonaiskuvan luominen”. ”Mikäli rajaviranomaiset havaitsevat tunnetun varkaan saapuvan maahan, niin tästä tulisi lähettää ennalta ehkäisyviesti kauppaketjuille.”

”Henkilörekisteri, joka sisältää kuvat ammattimaisesti toimivasta rikollisesta voi olla hyödyllinen jos tieto osataan jakaa oikein kaupan rikostorjunnasta vastaaville henkilöille (myyjät ja vartijat). Kaupan henkilökunnalla on paremmat mahdollisuudet tunnistaa ”ammattilainen” asiakkaiden joukosta ja siten estää mahdollinen myymälävarkaus. Tämä on kustannustehokkain malli: varas keskeyttää yrityksen tai ei yritä lainkaan → tuotteelle ei aiheudu vahinkoa = ei korvausvaatimusta eikä rikosta → ei poliisipartioita paikalle = aikaa muihin tehtäviin.”

##### 5. kysymys:

”Kerro kokemuksiasi pohjautuen kolme (3) keskeisintä ja tehokkainta kauppaliikkeisin suuntautuvan rikollisen (ulkoisen) hävikin torjuntakeinoa.”

Vastaukset noudattivat melko yhtenäistä linjaa kaikkien vastaajien osalta. Lähes jokainen vastaaja mainitsi hyvin koulutetun ja motivoituneen henkilökunnan roolia erittäin keskeisenä hävikintorjuntakeinona. Suurin osa vastaajista piti myös teknistä valvontaa kuten tuotesuojausta ja kameravalvontaa hyvinä keinoina ehkäistä hävikkiä. Lisäksi muun muassa vartiointi, tuotesijoittelu, myymäläsuunnittelu sekä myymälöiden siisteys ja järjestys tulivat mainituiksi monessa vastauksessa.

Kysely tiedonkeruumenetelmänä sekä siitä saadut tulokset olivat hankkeen kannalta erittäin antoisia. Kyselyn perusteella tehtiin seuraavia johtopäätöksiä 1) motivoitunut ja asiakaspalveluorientoitunut henkilökunta on yksi tehokkaimmista myymälävarkauksia ehkäisevistä tekijöistä ja heidän mahdollisuudet torjua myymälävarkauksia paranee tiedottamisella entisestään 2) epäillyistä kohteisiin jaetut kuvat lisäävät myymälähenkilöstön huomointikykyä sekä ilmoitusaktiivisuutta ja näin ollen kiinnijäämisriski kasvaa 3) rikostorjuntaprosessien tehokkuus lisääntyy kun tietoja jaetaan organisaatioissa sisäisesti, kaupan alan toimijoiden kesken

sekä kaupan ja viranomaisten välillä 4) viranomaistyö rikosten selvittämiseksi ja sarjoittamiseksi helpottuu ja toiminta tehostuu kun tietoja voidaan vaihtaa kaikkien toimijoiden kesken.

## 9 Pohdintaa

On tullut aika kääntää fokus aiemmin tässä opinnäytetyössä esitettyihin kysymyksiin ja pohtia niitä syvällisemmin, eli voidaanko kauppaliikkeiden välinen tiedonvaihto toteuttaa rikosten torjumiseksi ja onko jaetun tiedon avulla mahdollista ehkäistä rikoksia ja lisätä kiinnijäämisen riskiä? Ensiksi mainittua kysymystä tarkasteltaessa on palattava tässä työssä käsiteltyihin lainsäädännöllisiin seikkoihin. Henkilötietolain 43§ antaa tietosuojalautakunnalle mahdollisuuden myöntää poikkeuslupa tiedon vaihdon mahdollistavan henkilörekisterin perustamiselle. Vastaavat poikkeusluvut on jo aiemmin myönnetty kahdelle rikostorjuntaan tarkoitetulle rekisterille. Toinen, edellä mainittua selkeämpi, mutta huomattavasti työläämpi tapa järjestää perusteet tietojen vaihdolle kaupan alan toimijoiden välille, olisi säätää asiasta laki. ”Laki henkilötietojen käsittelystä kaupan alalla” säätäisi toiminnalle selvät pelisäännöt. Täten myös toiminnan viranomaisvalvonta sekä osapuolten oikeusturva selkeytyisi. Tietosuojavaltuutetun haastattelussa esiin tulleet seikat ja valtuutetun näkemykset aiheeseen olivat varovaisen optimistiset haastattelijan näkökulmasta katsottuna.

Toiminnan kannalta kynnyskysymyksinä olisivat varmasti tietojen tallentamiseen ja tallennetun tiedon laatuun liittyvät asiat, joita myös tietosuojavaltuutettu painotti. Miten muun muassa määritellään rikosten ammattimaisuus, jos kyseinen käsite olisi tallennukseen oikeuttava tekijä? Muita tärkeitä rekisterin ylläpitoon liittyviä asioita olisivat tietojen säilytysaika, tietojen luovutus ja tiedoksi saattaminen rekisteröidylle. Eteenkin viimeksi mainittu olisi ensiarvoisen tärkeää jo rikostorjunnallisista lähtökohdista tarkasteltuna. Ennalta ehkäisyn periaate on, että rikoksen tekijä on ennen tekoa tietoinen riskeistä, jotka vaikuttavat teon epäonnistumiseen tai tämän kiinnijäämiseen. Tätä periaatetta voitaisiin rekisterin osalta hyödyntää siten, että jos ammattivaras jää kiinni teostaan ja häneen kohdistetaan viranomaistoimenpiteitä, esimerkiksi esitutkintaa, tulisi hänelle ilmoittaa kuulustelun yhteydessä rekisteröinnistä kyseiseen tietokantaan. Tämä saattaisi rajoittaa kyseisen henkilön toiminnan jatkamista, koska hänet voidaan tunnistaa usean eri kauppaliikkeen edustajan toimesta. Tämä pohdinta vastaa suurilta osin toiseksi esitettyyn pääkysymykseen - kyllä, jaetun tiedon avulla olisi mahdollista ehkäistä rikoksia ja lisätä kiinnijäämisriskiä.

Finanssialan väärinkäytösrekisterin poikkeuslupan myöntämisessä tietosuojalautakunnan perusteluna oli muun muassa se, että on tärkeän yleisen edun mukaista torjua vakuutuslaitoksiin kohdistuvaa rikollisuutta. Herää kysymys, mikä on tärkeä yleinen etu? Tähän kysymykseen vastaaminen ei ole yksinkertaista eikä edes tarkoituksenmukaista. Tärkeämpää tämän selvi-

tystyön kannalta on miettiä asiaa näkökulmasta: Onko kaupan alaan kohdistuva rikollisuus niin merkittävää, että sen torjuminen olisi tärkeää ja yleisen edun mukaista? Kehittämishankkeen myötä on käynyt selväksi niin asiantuntijalausuntojen kuin rikostilastoja tarkasteltaessa, että ongelma on laaja, taloudellisesti merkittävä sekä alati kasvava. Olisi siis ehdottomasti yleisen edun mukaista torjua kaupan alaan kohdistuvaa rikollisuutta ja sen aiheuttamia menetyksiä. Voiko tietosuojalautakunta asettaa finanssialan ja kaupan alan eriarvoiseen asemaan samankaltaisessa asiassa?

## 10 Johtopäätökset ja työn arviointi

Valtiovallan tahtotila on ennalta ehkäistä rikoksia, edistää eri toimijoiden yhteistyötä sekä ylläpitää tilannekuvaa maassamme vallitsevista turvallisuuteen liittyvistä ilmiöistä. Tästä osoituksena ovat aiemmin tässä opinnäytetyössä esitettyjen kansallisten toimintaohjelmien sisältö sekä niiden tavoitteet rikollisuuden vähentämiseksi ja rikosten torjumiseksi. Keinoja torjua kaupan alaa kohtaan alati kasvavaa ammattimaista hit-and-run rikollisuutta tarvitaan.

Kyselyn ja asiantuntijakeskusteluiden tulokset osoittavat, että tahtotila ja tarve jakaa tietoa kaupan alan toimijoiden kesken on suuri. Lisäksi kaupan alan turvallisuusjohto uskoo tiedonvaihdosta olevan merkittävää, jopa ratkaisevaa hyötyä nopeasti liikkuvien rikollisryhmien sekä paikallisten ammattirikollisten kiinnijäämisessä, helpottaen myös viranomaistyötä tapausten tutkinnan osalta. Voimassa oleva lainsäädäntö ei tue näitä tavoitteita kaikilta osin, mutta teoreettisia mahdollisuuksia lakien soveltamisessa asian hyväksi niin, että niiden toteutuminen olisi mahdollista, on olemassa.

Henkilötietolakia tulkittaessa muodostavat henkilötunnus ja henkilön rikollisen teon tallennus yhtenä kynnyskysymyksenä mahdollisen henkilörekisterin perustamiselle, niiden ollessa arkaluontoisia henkilötietoja. Kaupan alan toimijoiden tietojen vaihdon yhtenä edellytyksenä olisiikin, ettei henkilötunnusta tallenneta. Todellista tarvetta henkilötunnuksen kirjaamiselle ei käytännössä ole, sillä tavoitteen kannalta merkityksellisiä tietoja olisivat vain henkilön nimi, kuva, mahdolliset ajoneuvotiedot, teon kuvaus, ajankohta ja paikka, tiedot anastetuista tuotteista sekä poliisitutkintaan liittyvät tunnistetiedot.

Kuten talousrikollisuus finanssialalla, niin yhtäläillä varkausrikokset ovat kaupan alalla merkittävä haittatekijä liiketoiminnalle. Tyypillistä kummallakin toimialalla on se, että rikosten onnistuessa yritetään samaa tai samantyyppistä rikosta toteuttaa muita saman alan toimijoita kohtaan. Molemmissa tapauksissa pätee myös, että elinkeinonharjoittajan omat toimenpiteet ovat lähes aina välttämättömiä, jotta rikos tulee ilmi ja tutkitaan niin, että siitä voidaan tehdä esitutkintaviranomaiselle rikosilmoitus tai tutkintapyyntö. (Väärinkäytösrekisteri 2001.)

Suomessa toimivien vakuutuslaitosten yhteenlasketut menetykset rikollisen toiminnan seurauksena on jopa 200 M€ vuodessa (R. Karhunen, henkilökohtainen tiedonanto 2.5.2011), kun vastaava luku kaupan alalla on yli kaksinkertainen. Tietosuojalautakunta katsoi vakuutuslaitosten väärinkäytösrekisterin luvan myöntämisen olevan perusteltua tärkeän yleisen edun nimissä. Pelkästään taloudellisia lukuja tarkasteltaessa voidaan tehdä johtopäätös, että samoin perustein voitaisiin kaupan alalle myöntää vastaava poikkeuslupa oman rikostorjuntarekisterin perustamiseksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää onko tietojen vaihto kaupan alan toimijoiden välillä mahdollista rikostorjunnallisin perustein. Lyhyesti todettuna: on mahdollista, jopa olemassa olevien lakien puitteissa, tietosuojalautakunnan poikkeusluvalla.

Kehittämishankkeen toteutustapa ja työmenetelmät olivat mielestäni oikeita. Haastattelut olivat paitsi mielekkäitä toteuttaa niin myös työelämän kontaktien luomisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Kyselyn laatiminen ja vastausten tulkinta oli sekä antoisa että avartava kokemus. Haasteeksi koko hankkeen osalta osoittautui ajanhallinta. Niin aineiston keruu kuin kirjoitustyökin veivät huomattavasti suunniteltua enemmän aikaa. Työn edetessä oma osaaaminen ja ammatilliset valmiudet kuitenkin karttuivat. Kehittämishankkeen lopputulosta tai sen vaikuttavuutta on tässä vaiheessa vielä mahdotonta arvioida. Olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että tekemäni kehittämishankkeen myötä, kaupan alan toimijoiden välisen tiedon vaihdon toteutuminen, jopa lähitulevaisuudessa, on ottanut merkittävän edistysaskelen. Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty laaja-alaisesti asiantuntijoita, jotka ovat olleet kehittämishankkeen aiheen kannalta keskeisessä asemassa. Työssä on käsitelty monipuolisesti aihealueita, jotka luovat perustan asian eteenpäin viemiselle.

Tämä opinnäytetyö on pyynnöstäni arvioitu myös ulkopuolisen tahon toimesta. Asiantuntija-arvionsa työstäni antoi Kesko Oyj:n turvallisuuspäällikkö Petri Käyhkö, joka on myös Suomen Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja. Käyhkö kuvaili työtä seuraavasti:

*”Lari Lindénin opinnäytetyö (Selvitys tietojen vaihdosta ammattirikollisuuden torjumiseksi kaupan alalla) vastaa sisällöltään hyvin tälle opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin.”*

*”Erityisen maininnan ansaitsee tämän työn ajankohtaisuus ja konkreettisuus. Opinnäytetyö kuvaa hyvin ymmärrettävästi keskeisiä ammattirikollisuuden torjuntaan liittyviä ongelmia sekä tietojen vaihdosta ja yhteistyöstä saatavia etuja rikosten torjumiseksi.”*

*”Tutkimuksen tuloksia ja keskeisiä havaintoja tullaan hyödyntämään Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan työskentelyssä.”*

Haluan päättää tämän kirjallisen tuotoksen viisaisiin sanoihin, jotka loistavalla tavalla kiteyttävät selvitystyön perimmäisen tarkoituksen ja korostaa sitä yhtä asiaa, joka tekee pienestä kansakunnastamme vahvan, suurienkin haasteiden edessä.

*”Kumppanuudet ratkaisevat ongelmia, joita ei kyetä yksin ratkaisemaan.”*

Tuija Hietaniemi, Keskusrikospoliisi  
Sisäisen turvallisuuden seminaari  
Jyväskylä 2011

## Lähteet

Alastalo, M. & Åkerman, M. 2010. Haastattelun analyysi. Toim. Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. Tampere: Vastapaino.

ELVIRA. 2006. Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteinen strategia yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten torjumiseksi. Sisäasiainministeriön julkaisuja 15/2006. Helsinki: Sisäasiainministeriö.

Esitutkintapöytäkirja 8010/R/167999/09.

Helsingin hovioikeus. 2010. Tuomio diaarinumero R 09/3299.

Helsingin poliisilaitos. 2009. Tutkintailmoitus 8010/R/167999/09.

Helsingin Sanomat. 2.5.2010. Törkeät varkaudet yhä useimmin tilaustöitä.

Hietaniemi, T. 2011. Luento sisäisen turvallisuuden seminaarissa.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Keskusrikospoliisi. 2009. Yrityksiin kohdistuvan ja niitä hyödyntävän rikollisuuden tilannekuva.

Keskusrikospoliisi. 2010. Yrityksiin kohdistuvan ja niitä hyödyntävän rikollisuuden tilannekuva.

Kuula, A. 1999. Toimintatutkimus: kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.

Laaksonen, J. 2010. Iltalehti 29.9.2010. Näin rikolliset iskevät.

Laine, M. 2007. Kriminologia ja rankaisun sosiologia. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Leskinen, J. 2010. Helsingin Sanomat 2.5.2010. Törkeät varkaudet yhä useammin tilaustöitä.

Myymlävarkauksien vähentäminen. 2008. Työryhmän raportti. Elinkeinoelämän ja viranomaisten kansallisen yritysturvallisuutta edistävä yhteistyöryhmä.

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. 1998. Rikoksentorjunnan strategioita Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 156. Helsinki: Hakapaino.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: WSOYpro

Palonen, U. 2010. Haaste- lehti 4/2010. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta strategioissa.

Poliisi. 2011. Poliisin kotisivut. Rikostorjunta. Viitattu 20.4.2011  
<http://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/721F33966DBC6EA8C2256C8A003B764E?opendocument>

Poliisihallitus. 2010a. Muistio. Ulkomailta tuleviin liikkuviin rikollisryhmiin kohdennettu valtakunnallinen rikostorjuntaprojekti.

Poliisihallitus 2010b. Tiedotustilaisuus 15.9.2010. Rikostorjuntaprojekti KOPPI.

Polstat. 2010-2011 Poliisin tietovarasto.

Rikoksentorjuntaneuvosto. 2011. Rikoksentorjunta. Viitattu 20.4.2011  
<http://www.rikoksentorjunta.fi/Etusivu/Rikoksentorjunta>

Sisäisen turvallisuuden ohjelma. 2008. Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäasiainministeriön julkaisu 16/2008. Viitattu 20.12.2010.

[http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/162008/\\$file/162008.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/162008/$file/162008.pdf)

Sulkulista. 2007. Tietosuojalautakunnan päätös. Diaarinumero 2/932/2007.

Suomen Kaupan liitto. 2010. <http://www.kauppa.fi>

Tietosuojaryhmä. 2010. Lausunto 5/2010 elinkeinoelämän ehdottamasta kehyksestä RFID sovellusten yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskeville vaikutusten arvioinneille. Viitattu 16.4.2011

[http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2010/wp175\\_fi.pdf](http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2010/wp175_fi.pdf)

Tilastokeskus. 2011. Rattijuopumukset ja ryöstöt vähenivät tammi - syyskuussa 2010. Julkaisu 18.10.2010. Luettu 13.1.2011

[http://www.stat.fi/til/polrik/2010/03/polrik\\_2010\\_03\\_2010-10-18\\_tie\\_001\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/polrik/2010/03/polrik_2010_03_2010-10-18_tie_001_fi.html)

Uusitalo, H. 2011. Opinnäytetyö. Turvallisuuden mittariston kehittäminen vähittäiskauppamäristössä. Espoo: Laurea.

Väärinkäytösrekisteri. 2001. Tietosuojalautakunnan päätös. Diaarinumero 17/91/2000

Lainsäädännölliset lähteet

Rikoslaki 1889/39

Henkilötietolaki 1999/523

Asiantuntijakeskustelut ja haastattelut

23.4.2010 Uusitalo Harri, turvallisuusjohtaja Lähikauppa Oy

10.5.2010 Oinonen Jukka, alueturvallisuuspäällikkö Tokmanni Oy

10.8.2010 Linjala Tuomo, turvallisuuspäällikkö, Stockmann Oyj

16.9.2010 Toivonen Tero (puhelin keskustelu), Keskusrikospoliisi

31.1.2011 Aarnio Reijo, tietosuojavaltuutettu

## Kuviot

Kuvio 1: Opinnäytetyön prosessikuvaus

Kuvio 2: Kauppoihin kohdistuneet varkausrikokset vuosina 2006 - 2010 (Polstat 2011.)

Kuvio 3: Kauppaliikkeisiin kohdistuneet murtovarkaudet vuosina 2006 - 2010 (Polstat 2011.)



## Liitteet

Liite 1: Saatekirje ja kyselylomake

Liite 2: Lausunto opinnäytetyöstä

Liite 1: Saatekirje ja kyselylomake

**Saate**

11.1.11

### **Hyvä Kaupan turvallisuuden ammattilainen**

Olen Laurea-ammattikorkeakoulun aikuisopiskelija ja teen opinnäytetyötä turvallisuusalan koulutusohjemaan. Aiheeni otsikko on ”Portaali kauppoihin kohdistuvasta ammattirikollisuudesta tiedottamiseen”. Tutkimuksen tarkoituksena on *selvittää* kaupan alan turvallisuusjohdolle suunnatun portaalin *tarpeellisuutta* ja *totutettavuutta*, joka mahdollistaisi kauppaliikkeiden välisen *tiedonvaihdon* kauppoihin kohdistuvasta ammattirikollisuudesta, yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Kyselyn tarkoituksena on selvittää Kaupan turvallisuusjohdon näkemystä muun muassa tiedonvaihdon tarpeellisuudesta rikos- ja hävikintorjunnassa, Kauppaan kohdistuvan varkausrikollisuuden nykytilasta sekä viranomaisyhteistyöstä poliisin kanssa.

Kysely on suunnattu kaupan alan turvallisuusjohtotehtävissä toimiville henkilöille ja kyselyyn vastaaminen vie noin 10 - 15 minuuttia. Kysely koostuu seitsemästä väittämästä sekä viidestä avoimesta kysymyksestä. Antamasi mielipiteet ja tiedot ovat tutkimuksen kannalta ensiarvoisen tärkeitä, joten toivon, että käytät hetken aikaasi vastaamiseen.

Lomake palautetaan sähköpostiosoitteeseen [lari.linden@laurea.fi](mailto:lari.linden@laurea.fi) 21.1.2011 mennessä.

Annan mielelläni lisätietoja kyselyyn ja aiheeseen liittyen sähköpostitse.

Kiitän vastauksistanne etukäteen!

Lari Lindén

Kaupan alan turvallisuusjohdolle sekä myymäläturvallisuudesta vastaaville suunnattu kyselytutkimus Kauppaan kohdistuvaan rikollisuuteen ja viranomaisyhteistyöhön liittyen.

Seuraavaksi on esitetty viisi väittämää, joihin vastataan asteikolla 1 - 5. Merkitse luku **lihavoimalla** ja alleviivaamalla se tai vaihtamalla sen **väriä**, sen mukaan mitä mieltä olet esitettyyn väittämään. (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

1. Varkausrikokset ovat merkittävä ongelma kaupan alalla.

1                      2                      3                      4                      5

2. Ammattimaisesti ja järjestelmällisesti toteutetut varkausrikokset ovat huomattavasti lisääntyneet kaupan alalla viimeisen kolmen (3) vuoden aikana.

1                      2                      3                      4                      5

3. Kaupan ja poliisin välinen yhteistyö ja tiedonvaihto varkausrikoksiin liittyen on hyvää ja riittävää.

1                      2                      3                      4                      5

4. Voimassa oleva lainsäädäntö luo hyvät edellytykset Kaupan rikostorjunnalle.

1                      2                      3                      4                      5

5. Kansallisten toimintaohjelmien tavoitteet Kauppaan kohdistuvan rikollisuuden vähentämiseksi ja viranomaisyhteistyön edistämiseksi ovat tuottaneet toivottua tulosta.

1                      2                      3                      4                      5

6. Kauppaliikkeisiin sijoitettujen valvontakameroiden tuottamat kuvatallenteet ovat ensiarvoisen tärkeitä varkausrikosten selvittämistyössä.

1                      2                      3                      4                      5

7. Kauppaliikkeen sisäisellä viestinnällä pystytään tehokkaasti ennalta ehkäisemään varkausrikoksia.

1                      2                      3                      4                      5

**Avoimet kysymykset.**

Vastaa kysymyksiin vapaamuotoisesti kunkin kysymyksen alapuolelle.

Onko myymälöihin sisäiseen käyttöön jaetuilla valvontakamerakuvilla ollut merkittävä vaikutus rikosten ennalta ehkäisyssä tai tekijöiden kiinnijäämisessä, omiin kokemuksiinne tai tilastoihin pohjautuen? Kuvaile.

Onko eri kauppaliikkeiden välillä, Henkilötietolain puitteissa jaetuilla tiedoilla ollut suoranaista vaikutusta ammattimaisesti toteutettujen myymälävarkauksien ennalta ehkäisyssä tai tekijöiden kiinnijäämisessä? Kuvaile.

Koetko, että olisi tarvetta perustaa kaupan turvallisuusjohdolle suunnattu kanava keskitettyyn tiedon ja valvontakamerajärjestelmistä saatujen kuvien vaihtoon? Mitä hyötyjä ja haittoja näet, että tiedonvaihtokanavalla voisi olla? Perustele.

Koetko, että ammattimaisiin varkausrikoksiin syyllistyneistä henkilöistä perustettu henkilörekisteri edesauttaisi heidän kiinnijäämistä? Perustele.

Kerro kokemuksiisi pohjautuen kolme (3) keskeisintä ja tehokkainta kauppaliikkeen suuntautuvan rikollisen (ulkoisen) hävikin torjuntakeinoa.

Kiitos vastauksista!

## Liite 2: Lausunto opinnäytetyöstä

Kesko Oyj

1 (1)

Riskienhallinta

18.5.2011

**LAUSUNTO LARI LINDÉNIN OPINNÄYTETYÖSTÄ**

Lari Lindénin opinnäytetyö (*Selvitys tietojen vaihdosta ammattirikollisuuden torjumiseksi kaupan alalla*) vastaa sisällöltään hyvin tälle opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin.

Erityisen maininnan ansaitsee tämän työn ajankohtaisuus ja konkreettisuus. Opinnäytetyö kuvaa hyvin ymmärrettävästi keskeisiä ammattirikollisuuden torjuntaan liittyviä ongelmia sekä tietojen vaihdosta ja yhteistyöstä saatavia etuja rikosten torjumiseksi.

Tutkimuksen tuloksia ja keskeisiä havaintoja tullaan hyödyntämään Kaupan liiton turvallisuusvaliokunnan työskentelyssä.

Helsingissä 18.5.2011



Petri Käyhkö  
Turvallisuuspäällikkö  
Kesko Oyj